

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
FED-in dollar
qərarı:
manatı
nə gözləyir?
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 21 iyun 2019-cu il Cümə № 131 (7301) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Azərbaycan və Gürcüstanın parlament spikerlərindən mühüm mesajlar

Oqtay Əsədov və İrakli Kobaxidze iki ölkənin arasında problem yaratmaq istəyənlərdən danışdılar, əleyhdarları pərt edən mövqelər səsləndirdilər

yazısı səh.10-də

Bazar günü 11 şəhərdə imtahan var

yazısı səh.6-də

Azərbaycan sanksiyalar altında olan ölkələrin əhatəsində

yazısı səh.5-də

Həmsədr ölkədən işğalçıya 40 milyon dollarlıq dəstək

yazısı səh.9-də

"Rusiya "Cavad xan" filminə qadağa qoyub" iddiasına reaksiyalar

yazısı səh.5-də

Bakı daha bir mühüm tədbirə ev sahibliyi etdi

yazısı səh.10-də

2,1 milyondan çox insanın əmək haqqı və pensiyasında ciddi artım olacaq

yazısı səh.4-də

Bu gün "Elçibəy marafonu" keçiriləcək

yazısı səh.6-də

BŞB-"O əjdahadan" niyə Bakıda yoxdur...

yazısı səh.7-də

Bakıxanovda 8 binanın alkaponları sökülür-sakinlər etiraz edir

yazısı səh.13-də

Qasıqçı cinayətinin yeni qandonduran təfərrüatları

yazısı səh.12-də

PREZİDENTDƏN KARDİNAL KADR DƏYİŞİKLİKLƏRİ-GENERALLAR YENİ GÖRƏVDƏ!

Dövlət başçısı İlham Əliyev ən yaxın generallarını nazir və rəis təyin etdi; Ramil Usubov Prezident yanında Təhlükəsizlik Şurasının katibi oldu; təyinatlara verilən ilk qiymətləndirmə budur ki, prezident genişlənən islahatlar prosesində sadıq generalları yanında görmək istəyir...

yazısı səh.3-də

Paşinyan müharibə istəyir, istədiyini alacaq...

Yeni böyük savaş ilk növbədə Ermənistan adlı dövlətin süqutuna gətirəcək; Türkiyə Ermənistanla sərhəddə Metsamor AES təhlükəsinə qarşı genişmiqyaslı təlim keçirdi, müharibə yaxınlaşır?.. yazısı səh.8-də

Orxan Əzim

Çernobila turist kimi gedən azərbaycanlıdan xəbərdarlıq: "Xərçəng tutacaqsız..."

yazısı səh.13-də

Putinə Bakıdan tərs və sərt suallar

yazısı səh.11-də

Giorgi Ioffe

ABŞ ekspertindən Trampın Azərbaycan siyasəti ilə bağlı açıqlama

yazısı səh.12-də

İlham Əliyev Bolqarıstanın "Dostluq" medalına layiq görülüb

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Bolqarıstanın "Dostluq" medalına layiq görülüb. Medal Bakıda keçirilən Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı Parlament Məclisinin Baş Assambleyasının 53-cü iclasında Azərbaycan Milli Məclisinin sədri Oqtay Əsədova təqdim edilib.

Bildirilib ki, bu medal Prezident İlham Əliyevə Azərbaycan və Bolqarıstan arasında dostluq münasibətlərinin inkişafında xidmətlərinə görə təqdim olunub.

Ərdoğan "S-400"lərin Türkiyəyə gətiriləcəyi tarixi açıqlayıb

Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Rusiyadan S-400 zəncirli raket komplekslərinin alınmasına dair məsələnin artıq yekunlaşdığını bəyan edib. APA-nın Türkiyə bürosunun məlumatına görə, Ərdoğan xarici jurnalistlərlə

İstanbulda Dolmabahçe sarayında keçirdiyi görüş zamanı bunun artıq bitmiş məsələ olduğunu deyib: "S-400" məsələsi artıq bitib, iyulun ilk yarısında komplekslər Türkiyəyə gətiriləcək. Komplekslərin harada yerləşdiriləcəyi də məlumdur. Türkiyə Silahlı Qüvvələri "S-400"lərin harada yerləşdiriləcəyini artıq müəyyənləşdirib".

Ərdoğan "S-400" məsələsinə görə ABŞ-la Türkiyə arasında yaranmış gərginlikdən də danışıb. O, "Patriot" kompleksləri üçün ABŞ-ın Türkiyəyə uyğun təklif etmədiyini qeyd edib: "ABŞ Türkiyəyə "Patriot" raketləri üçün yaxşı təklif vermədi. F-35-lərə gəlincə, F-35-lər olmasa, dünyanın sonu deyil. Ancaq F-35-lərə görə ödədiyimiz pulu beynəlxalq məhkəmə yolu ilə geri alacağıq".

Azərbaycan qaz ixracını 40%-dən çox artırıb

Bu ilin yanvar-aprel aylarında Azərbaycan 4,4 mlrd. kubmetr həcmində qaz ixrac edib ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 41,2% çoxdur.

"APA-Economics" in Dövlət Statistika Komitəsinə istinadən verdiyi məlumata görə, hesabat dövründə ölkədən ixrac olunan qazın dəyəri 826,7 mln. ABŞ dolları təşkil edib ki, bu da 2018-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 1,8 dəfə çoxdur.

Qeyd edək ki, bu göstəricilər SOCAR-ın və Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkətinin (ABŞS) məlumatlarına əsasən dərc olunub.

Dünya çempionatına ev sahibliyi Qətərdən alınabilir

2022-ci ildə keçiriləcək futbol üzrə dünya çempionatının yeri dəyişdirilə bilər. APA-nın xarici mətbuata istinadən məlumatına görə, FIFA mundiala ev sahibliyi hüququnu Qətərdən almaq niyyətindədir.

Buna Asiya ölkəsinin bu hüquqa yiyələnməsi ilə bağlı korrupsiya qalmaqalı səbəb olub. FIFA yarışı qəbul etmək üçün yeni namizəd axtarışına da başlayıb. Qurumun bununla bağlı bəzi ölkələrlə gizli görüşlər keçirdiyi bildirilir.

Qeyd edək ki, DÇ-2022-nin ev sahibliyi 2010-cu ilin dekabrında Qətərə verilib. Həmin vaxt digər namizədlər ABŞ, Cənubi Koreya, Yaponiya və Avstraliya olub.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Rövşən Rzayev BMT-yə müraciət etdi

Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin ("Qaçqınkom") sədri Rövşən Rzayev BMT-yə müraciət edib.

Unikal.org xəbər verir ki, bu barədə o, Bakıda Ümumdünya Qaçqınlar Günü münasibətilə keçirilən tədbirdə fikrini səsləndirib.

Dövlət Komitəsinin sədri müraciətində Ermənistanı öz işğal siyasətindən əl çəkməyə çağırıb: "Mən BMT-nin bütün qurumlarına müraciət edərək bildirmək istəyirəm ki, biz BMT-nin 4 qətnəməsinin mexanizmini araşdırmaqlıyıq. İşğalçı Ermənistan öz işğal siyasətindən əl çəkməlidir. Biz işğalçılara və onlara dəstək verənlərə səslənməliyik. Çünki hər bir insanın layiqli həyat yaşamaq hüququ var".

R.Rzayev bildirib ki, münasibəti siyasi həllini tapmasa da, köçkünlərin həyat tərzinin yaxşılaşdırılması istiqamətində ad-

dımlar atılır və bunun üçün bütün imkanlardan istifadə olunur: "Azərbaycanda və dünyada olan qaçqınlara dəstək var. Amma bu dəstək təbii ki, kifayət deyil. Çünki onlar bütün keçmişlərinə itiriblər və gələcəkləri şübhə

altındadır. Azərbaycanda bu günə qədər 300 mindən çox məcburi köçkün evlə təmin olunub, mənzil şəraiti yaxşılaşdırılıb. Azərbaycanda məcburi köçkünlərlə bağlı nümünəvi addımlar atılır".

Hacıqabulda "Əmi" ləqəbli narkotacir saxlanıldı

Hacıqabul Rayon Polis Şöbəsi (RPS) əməkdaşlarının daxil olmuş məlumat əsasında keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə məşğul olmaqda şübhəli bilinən rayon sakini, əvvəllər məhkum olunmuş Rafiq Bədəlov ("Əmi" ləqəbi ilə tanınır) saxlanılıb.

DİN mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, onun üzərində şəxsi axtarış aparılarkən ümumi çəkisi 1,657 qram olan narkotik vasitə-heroin aşkar olunaraq götürülüb.

Əməliyyat tədbirinin davamı olaraq ona məxsus həyətyanı sahəyə baxış keçirilən zaman kultivasiya yolu ilə yetişdirilmiş 6 ədəd çətənə kolu da aşkar edilərək götürülüb.

Faktla bağlı Hacıqabul RPS-nin İstintaq bölməsində araşdırma aparılır.

Tramp Rusiya və Çin liderləri ilə görüşəcək

ABŞ prezidenti Donald Tramp gələn həftə Osaka şəhərində keçiriləcək G20 sammiti meydanlarında Rusiya lideri Vladimir Putin və ÇXR-in sədri Si Cinpinlə görüşəcəyini bəyan edib.

Amerika administrasiyasının rəhbəri bu barədə "Fox News" telekanalına müsahibəsində deyib.

"Rusiya ilə dostluq etmək istəyirəm və düşünürəm ki, belə olacaq. Çinlə də dostluq arzulayıram və hesab edirəm ki, belə olacaq", - deyə Donald Tramp aparcının Rusiya və Çinlə münasibətlərin inkişafını necə gördüyü barədə sualına cavab verərək bildirib.

Donald Trampın fikrincə, ABŞ və Rusiya arasında münasibətlərin kəskinləşməsinə Moskvanın ABŞ-da keçirilən seçkilərə müdaxiləsi barədə xüsusi prokuror Robert Mülle-ri apardığı təhqiqat səbəb olub.

"Qarabağ" Çempionlar Liqasının oyunu üçün bu stadionu seçdi

"Qarabağ"ın Çempionlar Liqasının birinci təsnifat mərhələsində qarşılaşacağı "Partizani" (Albaniya) klubu ilə ev oyununun stadionu müəyyənləşib. Modern.az klubun saytına istinadən xəbər verir ki, matç "Dalğa Arena"da keçiriləcək. Qurban Qurbanovun komandasının ikinci mərhələyə yüksələcəyi təqdirdə də ev oyunu bu stadionda olacaq.

Buna səbəb 21-27 iyul tarixləri arasında olacaq Avropa Gənclər Yay Olimpiya Festivalının ölkəmizdə keçirilməsidir. Belə ki, bu festivalın bir neçə yarış məhz Tofiq Bəhrəmov adına Respublika stadionunda gerçəkləşəcək.

Qeyd edək ki, "Qarabağ" "Partizani" səddini keçəcəyi təqdirdə, ikinci təsnifat mərhələsində Dundalk (İrlandiya) - "Riqa" (Latviya) cütünün qalibi ilə qarşılaşacaq.

Əlavə edək ki, 1-ci təsnifat mərhələsinin ilk oyunları 9-10 iyul, cavab qarşılaşmaları bir həftə sonra keçiriləcək. 2-ci raundun matçları isə 23-24 iyul və 30-31 iyul tarixlərində olacaq.

827 güzəştli mənzil satışa çıxarılacaq

Hazırda Yasamal Yaşayış Kompleksinin (15,4 hektar) tikintisi sürətlə davam etdirilir. Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyindən (MİDA) verilən məlumata görə, kompleks 22-si doqquzmərtəbəli və 18-i onikimərtəbəli olmaqla, 40 yaşayış binasından ibarət olacaq. Bu kompleksdə agentliyin sərəncamında olan 1458 mənzil "Güzəştli mənzil" elektron sistemi vasitəsilə satışa çıxarılacaq və güzəştli mənzil əldə etmək hüququ olan şəxslərə təklif ediləcək. Yasamal Yaşayış Kompleksində (11,6 hektar) qalan 827 mənzil isə bu ilin sonunadək satışa çıxarılacaq.

Bu gün Bakıda 32 dərəcə isti olacaq

İyunun 21-də Azərbaycanda gözlənilən hava şəraiti açıqlanıb.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında hava dəyişən buludlu olacaq, əsasən yağmursuz keçəcək.

Arabir güclənən şimal-qərb küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu Abşeron yarımadasında gecə 20-24, gündüz 29-34, Bakıda gecə 22-24, gündüz 30-32 dərəcə isti təşkil edəcək.

Atmosfer təzyiqi normaldan aşağı 756 mm civə sütunu, nisbi rütubət gecə 60-70, gündüz 30-35 faiz olacaq.

Şimal çimərliklərində (Sumqayıt, Novxanı, Pirsəği, Nardaran, Bilgəh, Zaqulba) arabir güclənən şimal-qərb küləyi əsəcək. Dəniz suyunun temperaturu 22-23 dərəcə isti təşkil edəcək. Cənub çimərliklərində (Türkan, Hövsan, Sahil, Şıx) arabir güclənən şimal-qərb küləyi əsəcək. Dəniz suyunun temperaturu 24-25 dərəcə isti təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında iyunun 21-də hava əsasən yağmursuz keçəcək, lakin axşam bəzi şimal və qərb rayonlarında yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə lokal leysan xarakterli olacağı, şimşək çaxacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Qərb küləyi bəzi yerlərdə arabir güclənəcək.

Havanın temperaturu gecə 20-24, gündüz 33-38, dağlarda gecə 14-19, gündüz 21-26 dərəcə isti təşkil edəcək.

Putin Zelenski haqda danışıb

Rusiya prezidenti Vladimir Putin Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenskinin işini qiymətləndirib.

Virtualaz.org-un məlumatına görə, o, canlı yayımda suallara cavab verərək qeyd edib ki, Zelenski istedadlı insandır. Putin həmçinin Zelenskinin 2000-ci ildə Moskvada "KVN"dəki çıxışını xatırladı. Onun sözlərinə görə, onda gül-məli idi.

"Amma indi gülməli deyil. Bu komediya deyil, bu faciədir", - deyə Putin vurğulayıb.

BMT rəsmisi: "Son 20 ildə dünyada zorla didərgin salınan insanların sayı 2 dəfə artıb"

"Azərbaycana sığınan beynəlxalq qaçqınlar zəruri xidmətlərə, o cümlədən tibbi yardım xidmətlərinə çıxış imkanlarına malikdirlər".

"Report" xəbər verir ki, bunu BMT-nin Azərbaycandakı rezident əlaqələndiricisi Qulam İsakzai Ümumdünya Qaçqınlar Gününe həsr olunan tədbirdə çıxışı zamanı deyib.

O bildirib ki, BMT qaçqınlarının vəziyyətinin yaxşılaşdırılması istiqamətində hökumətin ehtiyac duyduğu istənilən yardım göstərməyə hazırdır.

Q.İsakzai vurğulayıb ki, son 20 ildə dünyada zorla didərgin salınan insanların sayı 2 dəfə artıb.

Iyunun 20-də prezident İlham Əliyev hakim komandada bir sıra ciddi kadr dəyişikliyi edib. Prezident Ramil Usubovu daxili işlər naziri vəzifəsindən azad edərək Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Təhlükəsizlik Şurasının katibi təyin edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

Prezidentin digər sərəncamı ilə daxili işlər nazirinin birinci müavini Vilayət Eyvazov daxili işlər naziri təyin edilib.

Daha bir ciddi kadr dəyişikliyi Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti ilə bağlı olub. Dövlət başçısı DTX rəisi Mədət Quliyevi vəzifəsindən azad edərək müdafiə sənayesi naziri təyin edib. Prezidentin digər sərəncamı ilə Əli Nağıyev Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəisi təyin olunub.

Əsas mesaj budur ki, İlham Əliyevin generallarına etimadı tamdır

İlk diqqətə çarpan detal budur ki, prezident heç bir komanda oyunçusunu cəzalandırmayıb - kimlərsə yeni yerindən daha razı, ya da daha narazı ola bilər; lakin əsas mesaj budur ki, İlham Əliyevin generallarına etimadı tamdır, onlara güvənir və genişlənən islahatlar prosesində onları yanında görmək istəyir.

Müşahidəçilərin fikrincə, 20 iyun tarixli sərəncamların ən maraqlısı 25 il daxili işlər naziri vəzifəsində çalışmış Ramil Usubovun yeni siyasi vəzifəyə təyinatı və onun boşalmış olan yerinə birinci müavini Vilayət Eyvazovun gətirilməsidir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Təhlükəsizlik Şurasının katibi postu dövlət strukturunda kifayət qədər yüksək vəzifədir və dövlətə 25 il nazir kimi xidmət göstərmiş Ramil Usubova etimadın göstəricisi sayıla bilər. Vilayət Eyvazovun daxili işlər naziri təyin olunması da prezidentin unikal gedişi sayıla bilər. Vilayət Eyvazov Ramil Usubovun yetişdirməsi və bir növ varisi sayılır: hər zaman siyasi kluarlarda dolaşan bir söhbəti yəqin çoxları xatırlayır: "Usubovdan sonra nazir Vilayət Eyvazov olacaq". Proqnozlar doğruldu: həm də Azərbaycan prezidentinin polis nazirliyinə hansı dərəcədə etimad etdiyini bariz nümayiş etdirərək.

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəisi olan Mədət Quliyev yenidən yaradılmış Müdafiə Sənayesi Nazirliyində nazir postuna yüksəldilib. Qeyd edək ki, iyunun 20-də prezident İlham Əliyev "Azərsilah" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin yaradılması haqqında" Azərbaycan Res-

Prezidentdən kardinal kadr dəyişiklikləri -

generallar yeni görəvdə!

Dövlət başçısı İlham Əliyev ən yaxın generallarını nazir və rəis təyin etdi; Ramil Usubov Prezident yanında Təhlükəsizlik Şurasının katibi oldu; təyinatlara verilən ilk qiymətləndirmə budur ki, prezident genişlənən islahatlar prosesində sadıq generalları yanında görmək istəyir...

Prezidentinin 2019-cu il 19 yanvar tarixli 466 nömrəli fərmanının ləğv edilməsi barədə sərəncam imzalayıb. General Mədət Quliyev Eldar Mahmudovdan qalan ağır mirası dövlət və yeni xələfləri üçün yüngülləşdirmək baxımından əlindən gələni etdi. İndi o, Yavər Camalovun ölümündən sonra başsız qalan çox mühüm bir sahəyə - Müdafiə Sənayesi Nazirliyinə yenidən həyat verməlidir. Ümumiyyətlə, islahatçı xarakterli ilə tanınan Mədət Quliyev bundan əvvəl Penitensiar Xidmətdə, daha sonra isə Təhlükəsizlik Xidmətində həmin sahələrdə islahatlar olması istiqamətində böyük işlər görüb.

DTX-ya isə köhnə peşəkar, Eldar Mahmudov kimi yirtıcı ilə döyüşdən qalib çıxmış Əli Nağıyev gətirilib. O, Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Baş İdarəsində öz zəfər qaydışını səbrlə gözləyirdi. Onu, hətta ən qatı rəqibləri də peşəkar kimi qiymətləndirir, sahəsinin bilicisi sayılır.

Təhlükəsizlik Şurası nə vaxt yaradılıb və yeni Katibi kimdir?

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Təhlükəsizlik Şurası 1997-ci ilin aprelin 10-da prezidentin fərmanı ilə yaradılıb. Təhlükəsizlik Şurası Prezidentin

yanında məşvəətçi orqandır. O, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 27-ci bəndinə uyğun olaraq prezident tərəfindən yaradılır. Təhlükəsizlik Şurası vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının, Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyinin və ərazi bütövlüyünün qorunması sahəsində Prezidentin öz Konstitusiyaya səlahiyyətlərini həyata keçirməsinə şərait yaradılmasını təmin edir.

Şuraya vitse-prezident, Milli Məclisin sədri, baş nazir, Prezident Administrasiyasının rəhbəri, dövlət müşavirləri, baş prokuror, xarici işlər naziri, müdafiə naziri, dövlət təhlükəsizlik xidmətinin rəisi, daxili işlər naziri daxildir.

Təhlükəsizlik Şurasının iclaslarına prezident sədrlik edir. R.Usubovun təyinatına-dək Şuranın Katibi funksiyalarını Prezidentin Administrasiyasının rəhbəri yerinə yetirir.

Təhlükəsizlik Şurasının yeni katibi Usubov Ramil İdris oğlu 1948-ci ildə Xocalı rayonunda anadan olub. 1973-cü ildə N.Rizayev adına Bakı Xüsusi Orta Millis Məktəbini, 1980-ci ildə isə SSRİ DİN-in Akademiyasını bitirib. 1970-ci ildən daxili iş-

lər orqanlarında xidmət edib. 1975-ci ildə Şuşa rayon Polis Şöbəsinin Cinayət axtarış bölməsinin rəisi, 1980-1984-cü illərdə Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti Daxili İşlər İdarəsinin reis müavini, 1984-1987-ci illərdə Əli-Bayramlı şəhər-rayon polis şöbəsinin rəisi vəzifələrində işləyib.

1987-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasının daxili işlər naziri təyin edilib, 1989-cu ilədək həmin vəzifədə işləyib.

1989-1991-ci illərdə DİN-in Cinayət Axtarış İdarəsinin rəisi, 1991-1992-ci illərdə Pasport İşləri, Viza və Qeydiyyat İdarəsinin rəisi, 1992-1993-cü illərdə Kadrlar İdarəsinin şöbə rəisi vəzifələrində çalışıb. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi sədrinin 11 avqust 1993-cü il tarixli fərmanı ilə 2-ci dəfə Naxçıvan Muxtar Respublikasının daxili işlər naziri təyin olunub.

Prezidentin 29 aprel 1994-cü il tarixli fərmanı ilə Azərbaycan Respublikasının daxili işlər naziri təyin edilib və 2019-cu ilin 20 iyununda bu vəzifədə çalışıb. 3 may 1994-cü il tarixli fərmanı ilə general-mayor, 26 dekabr 1995-ci il tarixli fərmanı ilə general-leytenant, 15 yanvar

2002-ci il tarixli fərmanı ilə general-polkovnik ali hərbi rütbəsi verilib. "Azərbaycan Bayrağı", "Vətənə xidmətə görə" 2018-ci il sərəncamı ilə "Şöhrət" ordenləri ilə təltif olunub.

Ailəlidir. Üç övladı var.

Vilayət Eyvazovun nazir postuna aparan yol

Polis general-leytenantı Eyvazov Vilayət Süleyman oğlu 1968-ci ildə Culfa rayonunun Əbrəqunus kəndində anadan olub. 2000-ci ildə Azərbaycan Respublikası DİN-in Polis Akademiyasını fərqlənmə diplomu ilə bitirib. Silahlı Qüvvələrin sıralarında

mübarizə şöbəsinin rəisi, 1994-1995-ci illərdə DİN Mü-təşəkil Cinayətkarlıqla Mü-barizə İdarəsinin Yevlax-Qax Regional Şöbəsinin rəisi, 1995-1996-cı illərdə DİN Mü-təşəkil Cinayətkarlıqla Mü-barizə İdarəsinin reketlə mü-barizə şöbəsinin rəisi, 1996-2001-ci illərdə DİN Mü-təşəkil Cinayətkarlıqla Mü-barizə İdarəsinin rəis müavini, 2001-2002-ci illərdə həmin İdarənin rəisi, 2002-2004-cü illərdə DİN Baş Narkotiklərlə Mübarizə İdarəsinin rəisi, 2004-2006-cı illərdə Azərbaycan Respublikasında İn-

müddətli həqiqi hərbi xidmət keçib.

1994-cü ilin noyabr ayından Daxili işlər orqanlarında xidmət edir. Daxili işlər orqanlarında fəaliyyətə polis nəfəri kimi başlamış, DİN-in Baş Cinayət Axtarış İdarəsində şöbə rəisinin müavini, 2001-2005-ci illər ərzində Baş Mü-təşəkil Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsinin rəis müavini və rəisi vəzifələrində işləyib.

Prezidentin 14 aprel 2005-ci il tarixli sərəncamı ilə daxili işlər nazirinin müavini, 2016-cı il 11 mart tarixli 1889 nömrəli sərəncamı ilə daxili işlər nazirinin birinci müavini təyin olunub. Cinayətkarlığa qarşı mübarizə işinin təşkilində, dövlətin Konstitusiyaya və dövlət quruluşunun müdafiəsində, əmin-amanlığın təmin edilməsində səmərəli fəaliyyətinə görə "Azərbaycan Bayrağı", 2-ci dərəcəli "Vətənə xidmətə görə", 1-ci dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordenləri və "İgidliyə görə" medalı ilə təltif olunub.

Prezidentin 2004-cü il tarixli sərəncamı ilə polis general-mayoru, 2006-cı il tarixli sərəncamı ilə polis general-leytenantı ali xüsusi rütbəsi verilib.

Ailəlidir. Üç övladı var.

Mədət Quliyev yenidən yaradılan nazirlikdə

Mədət Qəzənfər oğlu Quliyev 27 sentyabr 1958-ci ildə Gəncə şəhərində anadan olub. 1980-ci ildə Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi İnstitutunu, 1997-ci ildə Daxili İşlər Nazirliyinin Polis Akademiyasını bitirib.

1980-1982-ci illərdə Silahlı Qüvvələrin sıralarında həqiqi hərbi xidmət keçib. 1983-cü ildən Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında xidmət edib.

1992-1994-cü illərdə Terrorizm və Banditizmle

terpolun Milli Mərkəzi Bürosunun rəisi, 2006-2011-ci illərdə DİN Baş Mühafizə İdarəsinin rəisi vəzifələrində çalışıb.

Prezidentin 30 iyun 2005-ci il tarixli sərəncamı ilə Mədət Quliyevə polis general-mayoru rütbəsi verilib.

Prezidentin 14 fevral 2011-ci il tarixli sərəncamı ilə ədliyyə nazirinin müavini, Penitensiar Xidmətin rəisi təyin edilib.

20 oktyabr 2015-ci il tarixli sərəncamı ilə milli təhlükəsizlik nazirinin birinci müavini təyin edilib. 21 oktyabr 2015-ci il tarixli sərəncamı ilə Mədət Quliyevə general-leytenant ali hərbi rütbəsi verilib.

Prezidentin 14 dekabr 2015-ci il tarixli sərəncamı ilə general-leytenant Mədət Quliyev yeni yaradılmış Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəisi təyin edilib və 20 iyun 2019-cu ilədək bu vəzifədə çalışıb.

Ailəlidir. Üç övladı var.

Peşəkar generalın qayıdışı

Əli Nağıyev haqda viki-pediya məlumatı yoxdur. O, 2011-ci ilin aprelində milli təhlükəsizlik nazirinin birinci müavini işləyib. Sonra general tutduğu vəzifədən azad edilib. Əli Nağıyev DTX rəisi təyinatına kimi Baş prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin rəis müavini vəzifəsini icra edib.

***
"Yeni Müsavat" Media Qrupu arzu edir ki, yeni təyinatlar ölkəmiz - millətimize - dövlətimizə və təyin olunanlar üçün uğurlu olsun. Əminlik ki, ölkə prezidenti İlham Əliyevin ölkəni islahatlara aparan yolunda hələ çox maraqlı dəyişikliklər və tarixi qərarlar görəcəyik.

Prezident İlham Əliyevin 18 iyun tarixli sərəncamları ilə ümumilikdə ölkədə minimum əmək haqqının, müxtəlif sahələrdə işləyənlərin əmək haqlarının artırılması 1 milyon 350 minədək insanı əhatə edəcək. Bunlardan 1 milyonu dövlət, qalanları isə özəl sektorda işləyənlərdir.

“Yeni Müsavat” Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinə istinadən xəbər verir ki, əmək pensiyasının minimum məbləğinin 160 manatdan 200 manata çatdırılması 660 min pensiyaçını əhatə edəcək. Beləliklə, dövlət başçısının 18 iyun 2019-cu il tarixdə imzaladığı sərəncamlarla ölkədə minimum əmək haqqının, həmçinin müxtəlif sahələrdə çalışanların əmək haqlarının, eləcə də dövlət başçısının qanunvericilik təşəbbüsü nəticəsində minimum pensiyasının artırılması birbaşa olaraq, 2,1 milyondan çox vətəndaşın əmək haqqı və pensiyasında ciddi artıma imkan verəcək. Bu artımlar üçün dövlət tərəfindən bu ilin qalan dövrü üzrə 660 milyon manat, illik 2 milyard manat əlavə vəsait ayrılacaq.

Minimum əmək haqqı 335 manata çatdırılmalıdır

Prezidentin sərəncamlarını dəyərləndirən iqtisadçı-ekspert Rəşad Həsənovun “Yeni Müsavat”a dediyinə görə, builki artımlardan əvvəl Azərbaycan minimum əmək haqqı və pensiya məbləğinə görə MDB-də ən aşağı yerlərdən birini paylaşdı: “Bu isə təbii ki, resurs ölkəsi üçün heç də düzgün olmayan sosial siyasətin nəticəsi olaraq ortaya çıxmışdı. Amma hazırda bu il ərzində qəbul edilən qərarlar burada ciddi pozitiv dəyişikliyə gətirib çıxarıb. Belə sosial addımlar həmişə dəstəklənməlidir. Minimum pensiyanın 110 manatdan 200 manata qədər artırılaraq, pensiyaçılar üçün yaşayış minimumunu üstələməsi yaşlı vətəndaşların rifahının yaxşılaşmasına səbəb olacaq. Minimum əmək haqqında isə vəziyyət bir qədər fərqlidir. Burada əsas hədəf 2020-ci ilin ortalarına qədər minimum əmək haqqı məbləğini ölkə üzrə orta əmək haqqının 60 faizinə çatdırmaqdır. Dünya ortalamasında bu, 65 faiz ətrafında dəyişir. Bu isə o deməkdir ki, Azərbaycanda indi minimum əmək haqqı 335 manat civarında olmalıdır. İlin əvvəlində minimum əmək haqqı işləyənlər üçün yaşayış minimumundan da aşağı olmaqla 130 manat idi. 250 manata qədər artırılma 1 milyona yaxın insanın rifahında müəyyən dəyişikliklərə gətirəcək. Düşünürəm ki, bu istiqamətdə artım davam etməli, minimum əmək haqqının orta aylıq əmək haqqına nisbətə ümumi dünya ortalamasına uyğunlaşdırılmalıdır”.

2,1 milyondan çox insanın əmək haqqı və pensiyasında ciddi artım olacaq

Ekspert: “Belə sosial addımlar həmişə dəstəklənməlidir”

Ekspertin fikrincə, minimum əmək haqqının özəl sektordakı maaşlara təsiri kəçiz üzərindədir. “Özəl sektorda minimum əmək haqqı məbləğində əmək haqqı yoxdur. Bu sektorda əmək haqqı yüksəkdir, sadəcə, sosial ödənişlərdən yayınmaq üçün rəsmi müqavilədə məbləğ minimum əmək haqqı səviyyəsində qeyd olunur. Buna görə də minimum əmək haqqının artımı özəl sektorda işləyənlərin rəsmiləşən əmək haqqı məbləğini artıracaq, ən əsası isə onlara görə pensiya fonduna ödənişlərin yüksəlməsinə səbəb olacaq. İstənilən halda qəbul edilən qərarlar pozitiv qərarlardır. Əhalinin böyük sosial qruplarını əhatə edir və bu və ya başqa dərəcədə onların rifahını yüksəldəcək”.

Ekspertin sözlərinə görə, Azərbaycanda dövlət büdcəsinin sosial yükü digər ölkələrlə müqayisədə çox aşağı idi: “Məsələn, 2019-cu ilin dövlət büdcəsi təsdiq edilərkən büdcənin sosial yükü cəmi 32 faiz ətrafında dəyişirdi. Halbuki müəyyən ölkələrdə sözügedən nisbət 70 faizin üzərindədir. Dövlət büdcəsinin kifayət qədər imkanları var ki, sosial təyinatlı xərclərin spektri genişləndirilsin. Büdcənin tərkibində 2 milyard manata yaxın vəsait sosial iqtisadi islahatların həyata keçirilməsi üçün nəzərdə tutulub”.

Artımların inflyasiyaya ciddi təsiri olmayacaq

R.Həsənov hesab edir ki, sosial qərarlar nəticəsində baş verəcək artımlar ümumilikdə Azərbaycanda pul kütləsinin artırmayacaq: “Bu il dövrüyyəyə daxil olacaq pul kütləsinin həcmində dəyişiklik olmayacaq. Sadəcə, büdcədə bəzi xərc istiqamətlərinin təyinatı dəyişəcək. Artımların bir qismi sosial ödənişlər və əmək haqqından vergilərə qayıdacaq. Digər qismi müəyyən kütləvi tələbat mallarının alınmasına yönəldiləcək. Bu baxımdan, həmin malların qiymətində müəyyən bahalaşma ola bilər. Lakin istehlak səbətinin tərkibinə daxil olan digər məhsul və xidmətlərdə bahalaşma olmadığına görə bu, ümumi

inflyasiyada ciddi artıma səbəb olmayacaq”.

R.Həsənov minimum əmək haqqının artırılmasından sonra buna uyğun sosial sığorta haqqı ödəyən fərdi sahibkarların vergi yükünün artırılmasına da münasibət bildirib: “Hesablamalardan bəlli olur ki, 950 min vətəndaş maaşlarının aşağı həddinin artırılmasından yararlanacaq. Amma vergi ödəyən fiziki şəxslərin sayı Hesablama Palatasının rəyinə görə bu qərardan yararlananların sayından 6 dəfə azdır. Düşünürəm ki, son nəticədə sosial dövlət anlayışı kontekstində dövlət büdcəsinin xərclərinin strukturunda sosial xərclərin həcmi əhəmiyyətli dərəcədə artırılmalıdır. Bu eyni zamanda gəlirlərin yenidən bölüşdürülməsi prinsipinin ədalətliyi baxımından əhəmiyyətlidir. İnsanların daha çox narazılığı ondan ibarətdir ki, mövcud meyarlar, faktiki, günün reallığına cavab vermir. İlin əvvəlində minimum pensiya həcmi 110 manat idi, yaşlılar üçün müəyyən edilmiş yaşayış minimumunun həcmi 180 manat idi. Minimum pensiya alan adam hətta əlavə 60 faiz haradansa borclanmalı idi ki, bir ayı yola verə bilsin. Bu kimi ciddi fərqlər var idi. Minimum əmək haqqı, ehtiyac meyarında da bu özünü göstərirdi. Əsas prinsiplər bu nöqsanı aradan qaldırılma-

sı istiqamətində olmalıdır”.

Artımlara görə büdcəyə əlavə vəsait cəlb edilməyəcək

Maliyyə naziri Samir Şərifov dövlət televiziyasına bildirib ki, 2018-ci ilin dövlət büdcəsindən əmək haqqı artımlarına 500 milyon manatdan artıq vəsait sərf edilib: “Cari ilin mart-aprel aylarında ilk sosial tədbirlər paketi bəyan edilib və onun həyata keçirilməsinə başlanılıb. Prezidentin sərəncamlarına əsasən, minimum əmək haqqı və pensiya məbləğlərinin artırılmasına dövlət büdcəsindən 340 milyon manat vəsait ayrılib”.

Nazir artımlar nəticəsində dövrüyyəyə əlavə pul vəsaitlərinin daxil olmasının inflyasiya risklərini artıracağı ilə bağlı yayılan məlumatlara da toxunub: “Şübhəsiz ki, dövlət başçısı tərəfindən belə qərarlar qəbul edilərkən, bu cür məsələlərə də diqqət yetirilir. Sosial tədbirlərin həyata keçirilməsi mərhələlərə bölünüb. Birinci mərhələ - mart ayında qərarlar qəbul edilib, artıq icra olunmaqdadır. Biz inflyasiya baxımından hər hansı bir əhəmiyyətli təzyiq müşahidə etmirik. Amma bu izlənilir. İkinci artım isə artıq payız aylarına təsadüf edəcək. İndi qəbul edilmiş qərarın icrasına vaxt lazımdır. Biz bilavasitə böyük inflyasiya təzyiqlərini görmürük. Bu gün inflyasiya kifayət qədər aşağı səviyyədədir. Bildiyimiz kimi, Dövlət Statistika

olunub.

“Yeni Müsavat” Maliyyə Nazirliyinə istinadən xəbər verir ki, layihəyə əsasən ölkədə minimum əmək haqqının və pensiyasının artırılması ilə əlaqədar Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun (DSMF) büdcəsinin 200 milyon manat, İşsizlikdən Sığorta Fondunun isə büdcəsinin 2018-ci ildən qalmış qalıq vəsait hesabına 15 milyon manat artırılması zərurəti yaranıb. Həmin xərclərin qarşılınması üçün məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə 350 milyon manat məbləğində əlavə daxilolma nəzərdə tutulub.

Bununla əlaqədar “Büdcə sistemi haqqında” Qanunun tələbləri gözənilməklə 2019-cu il üzrə icmal büdcənin xərclərinin yuxarı həddinin 215 milyon manat artırılması və dövlət büdcəsindən DSMF-nin gəlir və xərclərinin balanslaşdırılması üçün fonda ayrılan vəsaitin məbləğinin 150 milyon manat azaldılması nəzərdə tutulub.

Maliyyə naziri də bildirib ki, büdcənin əlavə mənbələrdən vəsait hesabına artırılmasına ehtiyac olmayıb: “Sosial müavinət və əməkhaqlarının artırılması dövlət üçün maliyyə yüküdür və bu, dövlət büdcəsində öz əksini tapıb. Biz xərclərin təyinatının dəyişdirilməsi hesabına bu məsələlərin həllinə tam nail olmuşuq. Ona görə də burada əlavə hər hansı vəsaitə müraciət etməmişik”.

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev mətbuata verdiyi açıqlamada növbəti ildən ölkə üzrə pensiyaların yenidən artırılacağını deyib: “Bildiyiniz kimi, pensiya sahəsində aparılan islahat 750 min insanı əhatə edəcək. Bu isə ümumi pensiyaçılarımızın təqribən 60 faizi deməkdir. Yerdə qalan 40 faiz pensiyaçı da yaddan çıxmayıb. Orta aylıq əmək haqqı artımı proqnozumuz bu il üçün 15 faizdir. Buna uyğun olaraq 2020-ci ilin bir yanvarından bütün pensiyaçılarımızın pensiyası əlavə olaraq 15 faiz də artacaq”.

□ Dünya SAKIT,
“Yeni Müsavat”

“Cavad xan” filminin nümayişinə qadağa qoyulub, bəhanə də odur ki, bu film Rusiya-Azərbaycan əlaqələrinin inkişafına xələl gətirir”. Bu sözləri Azərbaycan Demokrat Partiyasının (ADP) sədri Sərdar Cəlaloğlu “Reaksiya TV” internet televiziyasına müsahibəsində bildirib. S.Cəlaloğlunun sözlərinə görə, Azərbaycan tarixinə yeni baxışı da qadağan ediblər: “Sovet hakimiyyəti bizə hansı tarixi aşılmalı, bu gün də onu aşılmaq istəyirlər. Bir dəne kənara çıxma olub, Cavad xan haqqında film çəkilib. Tarixi kinodur. Rus-erməni qoşunları Gəncəni işğal edərək Cavad xan müqavimət göstərib. Bilirsiz Rusiya buna necə reaksiya göstərib? “Cavad xan” filminin Azərbaycanda göstərilməsini qadağan edib”.

Xatırladaq ki, “Cavad xan” filmi xalq şairi Sabir Rüstəmخانının “Ölüm zirvəsi” romanının motivləri əsasında, mərhum rejissor Rövşən Almuradlı tərəfindən çəkilib. Filmin məzmunu 19-cu əsrin əvvəllərində öz oğulları ilə birlikdə vətən uğrunda Sisianovun başçılığı altında rus qoşunlarına qarşı mübarizə aparan və mərdliklə həlak olan xanlar xanı, cəsur sərkərdə Cavad xan barəsindədir. Məlumatla görə, filmdə 130-a yaxın aktyor, o, cümlədən xalq artistləri Nurəddin Mehdiqanlı, Ramiz Novruz

qoyulması ilə bağlı məsələni daha yaxından araşdırmaq üçün ADP sədri Sərdar Cəlaloğlu ilə əlaqə saxladıq. Partiya sədri “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirdi ki, ona bu məlumatı rusdilli saytda çalışan tanınmış jurnalist deyib: “Həmin jurnalist rus mətbuatını yaxından izləyir və onda dəqiq məlumatlar var. Əsas da bildirilir ki, film iki ölkə arasında əlaqələrin

inkişafına xələl gətirdiyi üçün nümayişinə qadağa qoyulub. Bu barədə artıq 2-3 ildir ki, məlumatlar dolaşır və mən məsələyə öz etirazımı bildirmişəm”.

Xalq şairi Sabir Rüstəmخانlı isə yayılan məlumatın doğruluğuna inanmadığını bildirdi: “Bu film mənim “Ölüm zirvəsi” romanım əsasında çəkilib. Bu əsərim Rusiyada çap olu-

anovla Cavad xan arasında münaqişədən söz açılır. Lakin bu qətiyyəni iki xalq arasında münaqişə deyil. Həmin vaxt Çarın işğalçı ordusu və Azərbaycanda xanlıqlar var idi, hansı ki, onların arasında münaqişə mövcud idi”. Bu sözü deyənlər, sadəcə, sadələşdirilmiş, primitiv, sovet ideologiyasından qopa bilməyən şəxslərdir. Onlar qaşınmayan yerdən qan çıxartmağa çalışırlar. Film dəfələrlə ekranlarda nümayiş olunub. Yaxşı olardı ki, ara-sıra kinoteatrlarda da nümayiş olunsun, buna ehtiyac var”.

“Rusiya “Cavad xan” filminə qadağa qoyub” iddiasına reaksiyalar

Sərdar Cəlaloğlu filmə qadağa ilə bağlı dediklərində rusiyalı jurnalistə istinad edir, Sabir Rüstəmخانlı deyilənlərə inanmır, amma...

Mədəniyyət Nazirliyinin sifarişli ilə ərşəyə gələn film üçün əvvəlcə 800 min manat vəsait ayrılarsa da, sonradan bu yeterli olmayıb və yazıçının prezidentə müraciətindən sonra əlavə vəsait də ayrılıb. Filmin premyerası 2009-cu il 31 iyulda, Milli Kino Günündə Heydər Əliyev Sarayında keçirilib.

Adıçəkilən filmə qadağa

nub və kifayət qədər də geniş yayılıb. Heç bir yerdə də əsərin iki dövlət arasında münasibətlərə xələl gətirməsinə dair heç bir işarə yoxdur. Əksinə, hətta “Literaturnaya qazeta”-da kitab haqqında şərh verilmişdi. Nəşriyyatın direktoru mənim Bakıda keçirilən yubileyimə gəlib, iştirak etmişdi. Həmin vaxt bildirmişdi ki, “Doğrudur, əsərdə Sisi-

Filmin baş qəhrəmanı, Cavad xan obrazını yaradan xalq artisti Nurəddin Mehdiqanlı da yayılan məlumatdan xəbərsiz olduğunu dedi.

Məsələ ilə bağlı Mədəniyyət Nazirliyinin də mövqeyini öyrənməyə çalışdıq. Qurumdan bildirildi ki, yayılan məlumat araşdırıldıqdan sonra açıqlama veriləcək.

□ Xəlidə GƏRAY,
“Yeni Müsavat”

Azərbaycan sanksiyalar altında olan ölkələrin əhatəsində

Ekspert: “Ölkəmiz üçün sadə olmayan vəziyyət yarana bilər”

ABŞ hökuməti S-400 zənci qurğusu alacağı təqdirdə Türkiyəyə qarşı 3 sanksiya paketi üzərində dayanıb. Bu barədə nüfuzlu “Bloomberg” agentliyi məlumat yayıb. Xəbərdə qeyd olunur ki, hazırda ABŞ Milli Təhlükəsizlik Şurası, Maliyyə Nazirliyi və Dövlət Departamenti Ankaraya təzyiqləri müzakirə edir. O da iddia olunur ki, hazırlanan sət sanksiya paketi Türkiyə iqtisadiyyatına ciddi zərbə vura bilər.

BBC-nin hazırladığı materialda iddia olunur ki, hazırda amerikalı rəsmilərin üzərində dayandığı əsas sanksiyaya layihəsi Türkiyənin strateji müdafiə sənayesi şirkətlərinin “ABŞ-in düşmənləri ilə embarqolar vasitəsilə mübarizə” Qanunu” (CAATSA) çərçivəsində embarqoya məruz qalması fikridir.

Qeyd edək ki, CAATSA qanunu 2017-ci ildə qəbul olunub. Bu qanun əsasən Rusiya, İran, Şimali Koreya kimi ölkələrə qarşı embarqo-

lar vasitəsilə mübarizənin önünü açmışdı. 2018-ci ildə isə ilk dəfə Çinin Mərkəzi Hərbi Komissiyasının cihaz departamentinə qarşı CAATSA çərçivəsində dolaylı embarqo tətbiq olunub.

Türkiyənin müdafiə sənayesinə qarşı bu embarqoların tətbiq olunması nəticəsində bu şirkətlərin ABŞ maliyyə sistemində girişi yasaqlanacaq, eləcə də bu şirkətlərin ABŞ firmaları ilə əməkdaşlığı, onlardan material və ehtiyat hissələri alması mümkün olmayacaq. “Bloomberg” onu da yazıb ki, bu layihə S-400 alınacağı təqdirdə F-35-lərin satışının dayandırılması qərarı ilə bağlı deyil.

Məlumdur ki, ABŞ-in Rusiya və İrana qarşı sət sanksiyaları var. Hər iki dövlət xeyli vaxtdır sanksiyalar altındadır. Türkiyəyə qarşı sanksiyaların qəbul edilməsi regionda üçüncü nəhəng

dövlətin ABŞ sanksiyalarının altına düşməsi demək olacaq. Beləliklə, Azərbaycan sanksiyalar altında olan üç böyük dövlətlə əhatələnmiş olacaq. Azərbaycanın hər üç dövlətlə iqtisadi, siyasi sahədə çox sıx əlaqələrinin olduğunu nəzərə alsaq, sanksiyalar altında olan üç dövlətin əhatəsində olmağın ölkəmizə iqtisadi, siyasi təsirlərinin olub-olmayacağı məsələsini gündəmə gətirir.

REAL Partiyasının İdarə Heyətinin üzvü, iqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, əgər İran və Rusiya üçün Amerika sanksiyaları adi haldırsa, Ankaraya ilk dəfə NATO tərəfdarlığının sanksiyası ilə üz-üzə qalacaq: “Türkiyə Şimali Atlantika alyansının ilk üzvüdür ki, ABŞ ona sanksiya tətbiq etməyə hazırlaşır. Təbii ki, istənilən sanksiya növü onun tətbiq edildiyi ölkələrin iqtisadiyyatına mənfi təsir göstərir. İqtisadi planda onlar qonşuluq etdikləri ölkələr üçün də izsiz ötürür. Sanksiya altında olan üç böyük dövlətlə əhatə olunmaq Azərbaycan üçün sadə olmayan vəziyyət sayıla bilər. Qərbin Azərbaycanla qonşu ölkələrə tətbiq etdiyi sanksiyalar, həmçinin həmin ölkələrdə iqtisadi böhran, onların valyutalarının məzənnəsinin enməsi Bakı üçün də təsirsiz ötürməyəcək. Türkiyəyə qarşı da sanksiyalar tətbiq olunarsa, mən düşünürəm ki, bu sanksiyaların səviyyəsi İrana və Rusiyaya qarşı sanksiyaların səviyyəsi kimi olsun. Çünki hər halda, Türkiyə NATO dövlətidir. Türkiyəyə qarşı sanksiya dalğası daha çox makroiqtisadi göstəricilərə və lirənin enməsinə görə ticarətin səviyyəsinə təsir edə bilər. Türkiyənin, eləcə də Rusiya və İranın iqtisadiyya-

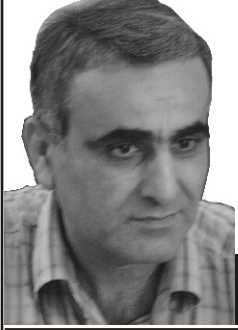
tında təlatümlərin olması isə təbii olaraq qonşu Azərbaycana da təsir göstərə bilər. Bu hadisənin həmin ölkələrin daxilində siyasi vəziyyətə də təsir olacaq. Qonşu ölkələrdə siyasi vəziyyətin isə istəməz Azərbaycan da siyasi təsirlərinin olması mümkündür. Biz artıq bu gün İrana qarşı müəyyən sanksiyaların təsirlərini görürük. Xüsusilə Türkiyə-Amerika münasibətlərinin gərginləşməsi Azərbaycana da təsir göstərə bilər”.

Ekspert hesab edir ki, Türkiyəyə sanksiyalar tətbiq olunsaydı, Azərbaycan bu sanksiyalara heç bir halda qoşulmayacaq: “Azərbaycanın bu vəziyyətdə diqqətli davranmağa davam edəcəyini düşünürəm. Türkiyə bizə qardaş ölkədir. Türkiyəyə qarşı sanksiyalara qo-

şulmamız mümkün deyil. Amma ABŞ-ı da çox ciddi şəkildə qıcıqlandıracaq addımlar atmayacaq. Yaranacaq vəziyyətdə Azərbaycan kimsəni tərifini tutmamalıdır. Rəsmi Bakı açıq şəkildə göstərməməlidir ki, qonşuları ilə münasibətdə Qərbin tərəfindədir, eyni zamanda da Qərb ölkələrinin əleyhinə bəyanatlar verməməlidir. Məncə, belə də olacaq. Azərbaycan yətinə ehtiyatlı, rəssional və diplomatik hərəkət etməlidir. İmkan daxilində bu mürəkkəb dövərdə neytrallığı saxlamalıdır ki, bu da ölkənin gəssiosiyasi maraqlarına xidmət edir. Əks təqdirdə, sanksiya altında olan üç böyük dövlətlə əhatə olunmağın daha ciddi iqtisadi-siyasi təsirləri ilə üz-üzə qala bilər”.

□ Etibar SEYİDAĞA,
“Yeni Müsavat”

Qarabağı qansız qaytarmağın tək yolu

Zahid SƏFƏROĞLU
zsafaroglu@gmail.com

ABŞ Konqresi Ermənistanla gələn il üçün 40 milyon dollar maliyyə yardımı ayırıb. Konqres Qarabağdakı kriminal rejimdən də səxavətini əsirgəməyib: 1,5 milyon dollar. Düzdür, hər iki məbləğ cüzdür. Ancaq söhbət əlbəttə ki, ilk növbədə işğalçı Ermənistanla münasibətdən gedir.

Həqiqətən, necə olur ki, Konqres Gürcüstan torpaqlarını, Krımı işğal etmiş Rusiyaya qarşı sərt sanksiyalar tətbiq edir, ərazimizin 20%-ni işğal etmiş Ermənistanın, Dağlıq Qarabağdakı separatçı rejimin isə başını tumarlayır, onlara yardım göstərir, Azərbaycana qarşı ədalətsiz "907-ci düzəliş"i ləğv eləmir?

Deyilə bilər ki, erməni lobbisinin əli ənənəvi olaraq, Konqresə çatır, orada sanballı sayda ermənipərəst konqresmenlər var. O zaman bu fakta nə söz bəs: keçən ay prezident Donald Tramp müstəqillik günü ilə bağlı həm Azərbaycan, həm də Gürcüstanla təbrik məktubları ünvanlamış, ancaq yalnız gürcü liderə məktubda "ABŞ ölkənizin ərazi bütövlüyü və suverenliyini dəstəkləyir" qeydi yer almışdı. İlham Əliyevə göndərilən məktubda isə belə şey yox idi. Halbuki Azərbaycan da Gürcüstan kimi işğala məruz qalan ölkədir.

Bəzi təhlilçilərə görə, Trampın belə ikili yanaşması NATO və qərbyönlü kurs götürmüş Gürcüstanın ABŞ-a "bir köynək" yaxın olması ilə ilgili ola bilər. Amma Ermənistan ki "müstəqil" olandan Rusiyanın orbitindədir və oradan uzaqlaşmağa hazırlaşmır. Heç "qərbyönlü" Paşinyan da buna cəsaret eləmədi. O halda işğalçı Ermənistanla Amerikanın, Konqresin lütfkarlığını nə ilə izah edək? Xristian amili iləmi? Yəqin ki. Ancaq tək bu da deyil.

Ən önəmli, ABŞ Konqresinin ermənilərə yardım qərarı Azərbaycanın xarici işlər naziri Elmar Məmmədovun Vaşinqtonda olduğu günlərə təsadüf edir! Guya Amerika Qarabağ məsələsində Rusiyadan daha ədalətli vasitəçi olacaqmış...

Yeri gəlmişkən, əslində ABŞ-a Qarabağ yox, region lazımdır, Rusiyanı buradan vurub sıxışdırmaq gərəkdir, nəhayət, İran ətrafında əlavə, əlverişli geosiyasi platforma əldə etməkdir. Vaşinqtonda Azərbaycan və Ermənistan XİN başçıları ilə ABŞ-ın xarici işlər naziri - dövlət katibi Mayk Pompeo'nun deyil, məhz prezidentin milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri Con Boltonun görüşməsinin anlamı elə budur.

Odur ki, belə görüşlərdən sonra illüziyaya qapılmamalı, uzağa gedən nəticə çıxarmamalı, başımıza, Qarabağımıza çarə axtarmalıyıq. Çarə isə var. Çıxış yolu vaxt itirmədən İsrail, Cənubi Koreya və ya Sinqapur modeli bir dövlət qurub regionun super gücünə çevrilməkdir. Gürcüstanı, Rusiyanın ucqar quberniyası kimi qalan, ondan kredit dilənən Ermənistanı qabaqlamaqdır.

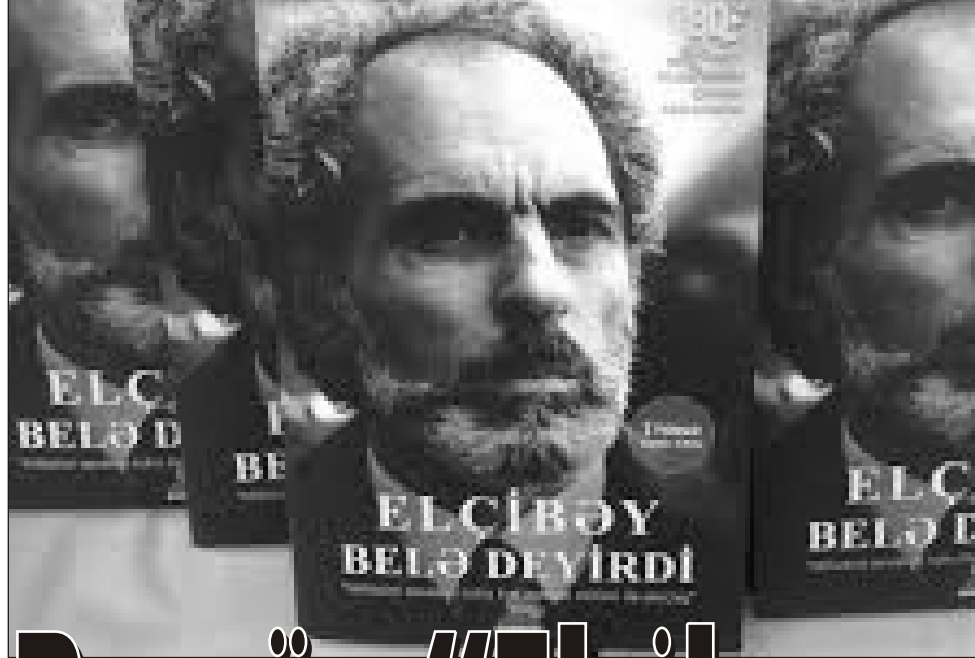
Bundan ötrü Azərbaycanın imkanları yetərincədir: bacarıqlı, işgüzar və fədakar insanları, əlverişli coğrafi mövqeyi və iqlim şəraiti, müstəqil dövlət statusu. Zəngin təbii resursları da öz yerində. Qalır, bu potensial optimal şəkildə həərəkətə gətirmək, iqtisadi inkişafı insan amili üzərində fokuslamaq, dövlətin iqtisadiyyatda payını minimuma endirmək. İqtisadçı-professor Saleh Məmmədovun son yazısı bu xüsusda diqqətə layiqdir.

Ermənistanla müharibə şəraitində olduğumuz buna engel ola bilməz. İsrail 70 ildir ərəblərlə, İranla müharibə vəziyyətindədir. Ancaq son göstəricilərə görə, dünyanın 11-ci ordu-suna sahibdir, faktiki, 1-ci onluğun yanında yer alıb. 400 milyonluq ərəb ölkələrinin, 80 milyonluq İranın orduları siyahıda ondan sonra gəlir! Çünki iqtisadiyyatı güclü, dayanıqlıdır. Cənubi Koreya isə 12-ci sıradadır.

Ən əsası odur ki, bu ölkələrin suverenliyi və ərazi bütövlüyünə qarşı heç bir təhlükə artıq mövcud deyil. Öncəliklə də 5-6 milyonluq İsrail yarım milyardlıq ərəblərə qarşı öz təhlükəsizliyini tam təmin etmiş durumdadır. ABŞ-ın dəstəyi olmasa belə, artıq o, ayaq üstə dayanan qüdrətli dövlət, regional super gücdür və bölgədə kimsə ona hücum etməyə qərar verməz.

Demək, təbii sərvətlər, neft-qaz ehtiyatları hələ dövlətin üstünlüyü anlamına gəlmir. Onlar yoxsa belə, ölkənin supergüçə çevrilməsi mümkündür...

Sözümüzün canı odur ki, bu gün torpaqlarımızın güc yolu ilə işğaldan azad edilməsi üçün beynəlxalq şərtlər uyğun deyilsə, bu şərtləri özümüz yetişdirməliyik: passiv yox, aktiv gözləmə mövqeyi tutmaqla, yeni vaxt itirmədən Azərbaycanı İsrail, Cənubi Koreya, Sinqapur tipli, dünyanın hesablaşdığı dövlətə, hər mənada regionun fəvqəldövlətinə çevirməklə. O zaman Qarabağı qansız da qayıda bilər...

Bu gün "Elçibəy marafonu" keçiriləcək

Əvəz Zeynallı: "Elçibəyin o qədər böyük irsi var ki, bir kitabla sığmaz"

Iyunun 21-də (bu gün) Müsavat Partiyasının qərargahında Azərbaycanın 2-ci prezidenti olmuş Əbülfəz Elçibəyin fəaliyyətini əks etdirən kitabların nəşri üçün marafon keçiriləcək. Tədbir saat 11:00-da başlayıb, 17:00-a qədər davam edəcək.

"Elçibəy marafonu"nun əsas təşkilatçılardan olan "Xural" qəzetinin baş redaktoru Əvəz Zeynallı "Yeni Müsavat"a kitab barədə ətraflı məlumat verdi: "Kitabı Əbülfəz Elçibəyin 80 illik yubileyi ilə bağlı tərtib etmişdik. Bildiyiniz kimi, ötən il 80 yaşını tamam olmuşdu. Kitabın tərtibçiləri Ədalət Tahirzadə, Oqtay Qasımov və mənəm. Kitabda Əbülfəz Elçibəyin ötən əsrin 60-cı illərinin sonlarından yazdığı elmi, ideoloji mə-

də işləməyə başladığı. Gördük ki, həqiqətən bu 2-3 cildlik kitabla sığan fəaliyyət deyil. İkinci cild hazırdır və təsəvvür edin ki, bu, Elçibəyin prezident olduğu ilk ayı belə tam əhatə etmir. Cəmiyyətdə unutmalar var. Əbülfəz bəyin vaxtını işlənməyən, fəaliyyət göstərilməyən zaman kəsiyi kimi dəyərləndiriblər. Amma o dövrün çox önəmli hadisələri var. İdeya buradan yarırdı. İkinci cild hazır olsa da, maliyyə vəsaitimiz çapı üçün yetişmir. Bunun üçün də qərara gəldik ki, ötən ildə çap olunan birinci cildə qalan təxminən 500 kitabla bağlı "Elçibəy mara-

tədbir həm də Əbülfəz bəyə olan münasibəti bir daha test etmək üçündür. Xoş münasibəti hər an görürük. Hər kəs üzərinə düşən işləri görür. Onu da deyim ki, elə adamlar da var ki, görməzlikdən gəlirlər. Halbuki bu istiqamətdə iş görmək onların borcudur. Kitablarnın satılmasında böyük fədakarlıq göstərən insanlar oldu. Kim istəsə, tədbirə gələ bilər. Amma xüsusi olaraq dəvət etdiyimiz insanlar var. Tədbirimiz xüsusilə gənclər, tələbələr üçün çox önəmlidir".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Bazar günü 11 şəhərdə imtahan var

Ən yaşlı abituriyent 1965-ci ildən, ən gənci isə 2004-cü ildəndir...

Dövlət İmtahan Mərkəzi (DİM) iyunun 23-də 2019/2020-ci tədris ili üçün Azərbaycan Respublikasının ali təhsil müəssisələrinə qəbul olmaq istəyən abituriyentlər üçün I və IV ixtisas qrupları üzrə qəbul imtahanı keçirəcək.

DİM-dən verilən məlumata görə, imtahan respublikanın 11 şəhərində - Bakı, Naxçıvan, Gəncə, Sumqayıt, Mingəçevir, Şəki, Bərdə, Göyçay, Şirvan, Lənkəran və Xaçmaz şəhərlərində ümumilikdə 46 binada aparılacaq. İmtahanların idarə olunmasına 173 imtahan rəhbəri və 1950 nəzarətçi-müəllim cəlb olunacaq.

Hazırda bütün regionlarda imtahanlarda iştirak edəcək nəzarətçilər, imtahan rəhbərləri, mühafizə əməkdaşları ilə təlim-seminarlar keçirilir. İmtahan zallarında abituriyentlərin rahat şəkildə imtahan verməsi üçün zəruri şərait yaradılıb, imtahan binalarının girişlərində təhlükəsizliyin təminatı üçün operativliyinin təmin edilməsi üçün "stasionar metal axtaran aparat"lar quraşdırılıb. Təhlükəsizliyin təminatı məqsədilə imtahan zamanı hər gün əvvəl DİM və Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidmətinin əməkdaşlarının iştirakı ilə imtahan mərkəzlərinə baxış keçiriləcək və bütün imtahan zalları, giriş-çıkış qapıları, binalar möhürlənməklə Daxili İşlər Nazirliyi Baş Mühafizə İdarəsinin əmək-

daşlarına mühafizə üçün təhvil verilecək.

Bu imtahanda iştirak etmək üçün ərizə vermiş abituriyentlər iyunun 14-dən etibarən DİM-in internet saytına daxil olaraq "İmtahana buraxılış vərəqəsi"ni çap edirlər. Buraxılış vərəqəsi ilə yanaşı onlara "Yaddaş kitabçası" da təqdim olunur. Burada abituriyentlərin imtahan prosesi ilə bağlı vacib tövsiyələr, onların əməl etməli olduqları qaydalar və digər zəruri məlumatlar çatdırılır.

İmtahan bütün binalarda eyni vaxtda - saat 11.00-da başlayacaq. İmtahanın başlanmasına 15 dəqiqə qalmış saat 10.45-də buraxılış rejimi başa çatır. Bundan sonra gələn iştirakçılar imtahan binasına buraxılış vərəqəsində qeyd olunan vaxtda gəlmək lazımdır.

Bəzi imtahan binalarına giriş zamanı imtahan iştirakçılarının şəxsiyyətini dəqiqləşdirmək məqsədi ilə "Face Recognition" (üzün tanınması) texnologiyasına əsaslanan program-texniki vasitələrdən istifadə olunacaq. Bu texnologiyanın tətbiq edilmə-

sində əsas məqsəd abituriyentlərin imtahan binasına buraxılış rejimini daha sürətli həyata keçirmək və qeydiyyatdan keçmiş abituriyentlərin əvəzinə başqa bir şəxsin imtahan binasına daxil olmasının qarşısını almaqdır.

Abituriyentlər imtahana aşığıdakı sənədləri gətirməlidirlər:

- şəxsiyyət təsdiq edən sənədin əsli;
- "İmtahana buraxılış vərəqəsi".

- 16 yaşını tamam etməmiş (şəxsiyyət vəsiqəsində şəkli olmayan) abituriyentlər digər sənədlərlə yanaşı, təhsil müəssisəsi tərəfindən verilmiş arayışı (arayısa şagirdin 3x4 sm ölçülü şəkli yapışdırılıb və şəkli möhürlə təsdiqlənir).

Göstərilən sənədlərdən biri olmadıqda və ya sənədlər arasında uyğunsuzluq olduqda abituriyent imtahana buraxılmayacaq. İmtahan binasına giriş zamanı üzərində mobil telefon, konspekt və digər yarımcı vasitələr aşkar olunan abituriyentlər barədə akt tərtib olunacaq və imtahan binasına buraxılmayacaqlar.

İmtahanın müddəti 3 saatdır. Ən yaşlı abituriyent 1965-ci ildən, ən gənci isə 2004-cü ildəndir.

BSB- "O əjdahadan"

niyə Bakıda yoxdur...

Ekspert: "Böyük şəhər bələdiyyəsi yaradılmadığı üçün biz milyonlarla vəsait itiririk"

yunun 23-də İstanbulda təkrar bələdiyyə seçkiləri keçiriləcək. Bununla bağlı hazırda bütün dünyanın, o cümlədən Azərbaycan ictimaiyyətinin diqqəti İstanbuldadır. Uzun illərdir ki, Bakıda da şəhər bələdiyyəsinin yaradılması ilə bağlı təkliflər irəli sürülür. Müxtəlif ekspertlər, siyasi təhlilçilər hesab edirlər ki, Bakıda mer institutunun yaradılması hər kəs üçün faydalıdır. Bu, həm də Azərbaycanın Avropa Şurası qarşısında götürdüyü öhdəliyə də daxildir. Belə ki, Azərbaycan 2001-ci ildə Avropa Şurasına üzv qəbul edildiyi vaxt üzərinə götürdüyü öhdəliklərdən biri də iri şəhərlərdə böyük şəhər bələdiyyəsinin yaradılması idi. Bakının 11 rayonunda bələdiyyələr yaradılsa da, böyük şəhər bələdiyyəsi hələ də formalaşmayıb, mer seçkiləri keçirilməyib.

Bələdiyyə yerli özünüidarəetmə forması olduğundan, bunun əsasında sosial, səhiyyə, təhsil məsələləri, abadlıq işləri, həm də həmin ərazidə yaşayan insanların həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması dayanır. Buna görə də Avropa Şurası Yerli və Regional Hakimiyyətlər Konqresi yerli özünüidarəetmə ilə bağlı 2003 və 2007-ci illərdə üzv ölkələrə verdiyi tövsiyədə vətəndaşların qərar qəbulu prosesində iştirakının təmin edilməsini də təklif edib.

Ancaq hazırda müxtəlif sahələr üzrə yığımları Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti ilə yanaşı, müxtəlif dövlət qurumları həyata keçirir. Ekspertlər bildirirlər ki, Bakı bir əldən idarə olunmalıdır. Əks halda, qəbul edilən qərarlar istənilən effekti verməyəcək. Qeyd edək ki, Cənubi Qafqazda böyük şəhər bələdiyyəsi yaradılmayan

tək ölkə Azərbaycandır...

Yada sallaq ki, bu yaxınlarda REAL Partiyası paytaxtın statusu ilə bağlı imzatoqlama aksiyası keçirib. Konstitusiyaya görə seçki hüququ olan 40 min vətəndaş qanunvericilik təşəbbüsü ilə çıxış edə bilər. Partiya iki qanun layihəsinə bu ilin dövlət büdcəsinə dəyişikliklər və "Paytaxt haqqında" hazırladığı qanun layihələrinə 40 mindən çox imza topladığını və bunun ona parlamentdə qanunvericilik təşəbbüsü ilə çıxış etmək hüququ qazandırdığını bəyan edib.

"Yeni Müsavat"a danışan partiyanın icraçı katibi Natiq Cəfəri bildirib ki, onlar parlamentə müraciət ediblər: "40 min imzani tam doldura bilmədiyimizi əsas gətirib, məsələni gündəliyə almadılar. Ancaq təbii ki, hüquqi proses davam edir. Hazırda biz izah və qərarla bağlı Konstitusiyaya Məhkə-

məsinə məktub hazırlayıq. Orada bu məsələnin baxılmasına çalışacağıq. Lakin rəsmi cavab budur ki, prosedur qaydalarına tam əməl etmədiyimiz üçün məsələni müzakirəyə çıxarmadılar. Bu da doğru deyil. Çünki o prosedur qaydaları onsuz da yoxdur. Bizim müraciətimizdən sonra yəni-dən komissiya yaradıblar ki, qaydaları müəyyənləşdirdinsinlər. Biz hesab edirik ki, parlamentin cavabı hüquqi yox, siyasi cavab idi. Hüquqi cavab almaq üçün işlərimizi davam etdirəcəyik".

Ekspert Əzim Məsimov "Yeni Müsavat"a məsələ ilə bağlı bildirib ki, Bakıda şəhər bələdiyyəsinin yaradılması üçün çox gecikiblər:

"Türkiyədə bələdiyyələr yerli hökumət sayılır və hər şey də onların əlindədir. Bizdə isə belə deyil. İndiyədək də mənzil istismar idarələri ilə bələdiyyələr arasında sərhəd qoyan yoxdur. Bilinmir ki, MİS nəyə, bələdiyyə hansı işə lazımdır? Ona görə də mütləq şəkildə bələdiyyə yaranmalıdır. Bu bələdiyyə yerli icranı təmin etməlidir. Hazırda Bakının idarəçilik sistemi demək təbii ki, hüquqi proses davam edir. Ona görə də dünya təcrübəsinə uyğun

olaraq Bakının yeni bir idarəetmə strukturu yaradılmalıdır. Bu isə bələdiyyə olmalıdır. Bakının bir rəhbərliyi yaranmalıdır. Bələdiyyə tamamilə icraçı orqandır. Onlar bütün sahələrə cavab verirlər. Bakı şəhəri hazırda çox gözəldir. Ancaq şəhərin ətrafları sahibsizdir. Elə yerlər var ki, orada sovet dövründə də heç bir iş görülməmişdi, indi də görülməyib. Bakının yarından çoxu dediyim kimi ərazilərdir. Yolların çəkilməsi ilə bağlı yaradılan qurum əslində bu işlə məşğul olmalı deyil. Bunu camaatın arzusuna əsasən bələdiyyə görməlidir. Oradakı kanalizasiya xəttini, suyu bələdiyyə çəkməlidir. Bizdə isə bu institut ad üçün yaradılıb, işgüzarlı üçün deyil. Nə rayonlarda, nə də Bakıda bələdiyyələrin fəaliyyəti hiss olunur. Avtoritet olmaq üçün hakimiyyət və bunu icra etməyə görə də vəsaitin olmalıdır. Əgər hakimiyyət və vəsait yoxdursa, adla heç bir iş görmək olmaz. Ona görə də Bakıda vahid idarəçiliyin yaradılması əsas şərtidir".

Ekspert bildirib ki, böyük şəhərlərdə konkret təsərrüfatlar yaradılır: "Hansı şəhərə baxsaq görürük ki, haqqında

Zığın bələdiyyə binasının ətrafı zibilliyə çevrilib

Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN)

Baş İctimai Təhlükəsizlik İdarəsi Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin müvafiq qurumları ilə birgə respublikanın şəhər və rayonlarında, müalicə-sağlamlıq, turizm zonalarının ərazilərində, su mənbələrinin və mineral bulaqların sanitariya mühafizə zonalarında, Xəzər dənizinin sahil zolağında və çimərliklərdə məişət tullantılarının tutumlardan (urnalardan) kənar yerlərə atılması, sənaye və məişət tullantılarının qalaqlanması, su obyektlərinin çirklənməsi və zibillənməsi hallarının qarşısının alınması məqsədilə mütəmadi tədbirlər həyata keçirir.

DİN mətbuat xidmətindən "Trend"ə verilən məlumata görə, növbəti belə tədbir iyunun 18-də paytaxtın Suraxanı rayonu ərazisində keçirilib. Reyd zamanı Zığ bələdiyyəsinin inzibati binasının arxa hissəsində məişət tullantılarının qalaqlanması faktı aşkar olunub.

Zığ bələdiyyəsinin sədri K.Nəsrullayev İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 271-ci (sənaye və məişət tullantılarının qalaqlanması və yandırılması zamanı ətraf mühitin mühafizəsi tələblərinə əməl edilməməsi) maddəsinin tələblərini pozduğuna görə barəsində protokol tərtib edilib.

Bu istiqamətdə tədbirlər davam etdirilir.

Bu gün yay fəslə başlayır

Azərbaycana yay fəslə daxil olacaq.

Yay fəslə iyunun 21-də saat 19.54-də ölkəyə və şimal yarımkürəsinə daxil olacaq. 14 saat 43 dəqiqə davam edəcək təbiət hadisəsinə həm də yay Günəş tutuluşu deyilir. Yeni Yer in fırlanma oxu Günəş istiqaməti ilə ən kiçik bucaq əmələ gətirir və ya Günəş həmin ən üfünqdən maksimum hündürlükdə olur. Belə olan halda günəş şüaları yer səthinə, xüsusilə də şimal yarımkürəsinə yaxşı düşür. Bu zaman ən qısa gecə, ən uzun gündüz yaşanır.

Bununla da yaz yay fəslə ilə əvəz olunacaq.

Qeyd edək ki, yay fəslə sentyabrın 23-dək davam edəcək. Sentyabrın 23-ü saat 11.50-də Azərbaycanda payız fəslə başlayacaq. Bu halda gecə-gündüz bərabərliyi baş verir. Buna adətən payız bərabərliyi də deyirlər. Bu halda Günəş öz orbiti üzrə hərəkət edərək böyük ekvatoru kəsir və şimal yarımkürəsindən cənub yarımkürəsinə keçir.

dənəşdiyimiz struktur orada yaradılıb. Məsələn, Bakının Memarlıq və Şəhərsalma Baş İdarəsini Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinə veriblər. Bu, necə mümkündür? Elə bir insanın daxili orqanizminin idarəsini başqasına verməyən adamlar necə gəldi işləyir, sonra mütəxəssis gətirib həmin işi yenidən gördürülər. İş bilməyən adam da özü kimiləri ayrı-ayrı strukturlara yerləşdirir. Ona görə də Quba yolu bu gün dağılıb gedir. Çünki vaxtında onu tikən adamlar savadsız olub, işləri də özü kimilərə veriblər. 16 il çalışdığım müddətdə Bakıda 1 dənə də sənədsiz bina tikilməyib".

prezident çox böyük işlər görür. Ancaq görülməli işlərin böyük hissəsi də hələ qarşıdadır. Onlardan ən böyüyü Bakı şəhər bələdiyyəsinin yaradılmasıdır. İşin düzgün qurulmamasından yüz milyonlarla vəsait itirilir. Çünki işi bilməyən adamlar necə gəldi işləyir, sonra mütəxəssis gətirib həmin işi yenidən gördürülər. İş bilməyən adam da özü kimiləri ayrı-ayrı strukturlara yerləşdirir. Ona görə də Quba yolu bu gün dağılıb gedir. Çünki vaxtında onu tikən adamlar savadsız olub, işləri də özü kimilərə veriblər. 16 il çalışdığım müddətdə Bakıda 1 dənə də sənədsiz bina tikilməyib".

□ Əli Rais, "Yeni Müsavat"

Gilas təzyiqi

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Bağım var, bağım var - tuman bağı!"

(Azərbaycan ata sözü)

Hörmətli maliyyə naziri deyir ki, biz inflyasiya təzyiqi görmürük. Əlbəttə. Mən də hökumətin üzvü olsam, inflyasiya təzyiqini görməzdim. Özü də buna belə dəbdəbəli adlar qoyanda guya dərdimizə dərman olurmu? "Qiymətin qalxması millətin belini qırır" - el dilində bu cür yazmalıyıq. Dükan-bazarda təzyiqi yüksəlib xəstələnən, o cümlədən çəki daşlarının, tərəzinin altında beli qırılan nə qədər zəhmətkeşimiz vardır. Daha qiymət ağırlığının buynuzu olmaz ki. Yoxsa sən bu cür şeylərə "inflyasiya təzyiqi", "fiskal siyasət", nə bilim, "üzən məzənnə" deməklə işimiz düzəlmir. Hələ ara yerdə Elmar müəllimi də yoluxdurublar, görürsən birdən "substantiv danışılardan" danışır. Halbuki qabaqlar ana dilimizdə çisti razqovarivat eləyirdi, bir neçə dəfə rasionun "Bulaq" verilişinə canlı yayıma çağırmışdılar.

Ötən yazımda toxunmuşdum, vəd elədiyim kimi, ardını yazıram: kənd təsərrüfatımızın uğurlu inkişafı, regionlara qoyulan investisiya, aparılan proqramlar sayəsində bazarımızda avokado, manqo ilə ərik və gilasa qiyməti eynidir. Hətta bəzən tropik meyvələr daha ucuz olur. Məsələn, mən bir marketdə kilosu 7 manata avokado görmüşdüm, indi isə gilasa bəzi yerlərdə 9 manata satırlar. Əlbəttə, avokadonu 3-4 ay qabaq görmüşdüm, ola bilsin, həmin vaxt bu meyvənin yetişdiyi yerlərdə məhsul yığılı vaxtıydı. Ancaq gilasa nə sözünüz? Axı indi onun bizdə tam sezonu, ən ucuz vaxtı olmalıdır. Ananas alçadan, banan çiyləkdən ucuzdur, a kişinin oğlu!

Yeri gəlmişkən, bizim folkloru da bu bahalaşmadan zərbə deyir. Bəzi ata sözü, məsələmiz qüvvədən düşür, mənasızlaşır. Örnək üçün, "səbət dalından gilasa tökülür" deyər məsəl var. Burada gilasa ucuz bir meyvə olmasına işarə edilirdi. İndi sən necə iddia edərsən ki, səbətdən gilasa tökülür? Tökülmür. Tökülsə, yığıb millətə verərdik, nubar edərdilər. Yaxud "Örtülü bazar, dostluğu pozar" ata sözünü götürək. Ancaq bazarın açıqda da millətimiz arasında düşmənçilik yaranmaqdadır.

Uzun sözün qısası, hökumət nümayəndələrinin iddialarından fərqli olaraq biz bahalaşmanın canlı şahidləriyik. Sadəcə, bilmirik gözümüzə, cibimizə, bazar çantamızla gördüyümüze inanaq, yoxsa məmurların dediyinə. Prinsipçə, onlar həqiqətpərəst adamlardır, yalan danışmazlar. Ancaq qiymətlər də qalxıb axı. Tək meyvələrin yox, hər şeyin qiyməti qalxıb. Ucuz qalanların keyfiyyəti itib, həmçinin, çəkisi azalıb, forması, qabı isə əvvəlki kimi saxlanılıb - bu da bir bazar firıldığıdır, inflyasiya olan ölkələrdə geniş tətbiq edilir. Keyfiyyətsiz, xarab məhsul hər yerdədir. İnternetin sürətindən pendirə, ayrandan kitab çapına qədər. Bizi hər yerdə aldadırlar, biz də taleyimizlə barışmışıq, fikirləşirik yenə bunlar yeyib doyublar, Allaha şükür, müharibə yoxdur, inşallah, məşallah, sən o yanındakı qəşəng qızın canı, bir nəzir ver, mən siyasətə qarışmıram və sairə.

Əriyin bahalaşması isə həm də patriotik baxımdan bizə mənəvi zərbə vurur. Çünki neçə illərdir ermənilər əriyi qanunsuz özəlləşdirməyə çalışır, bunu öz meyvələri kimi təbliğ edirlər. Guya ilk ermənilər mağaradan çıxanda ərik ağacının üstündə məskunlaşdı. Hətta İrəvanda hər il "Qızıl ərik" adında beynəlxalq kino festivalı keçirirlər (Rüstəm müəllimə imkan versəydilər o da "Şərqi gilasa səbəti" festivalını davam etdirərdi). İndi biz ərik yeyə bilmiriksə, bunun turistlərə təbliğatını necə aparacaq? Hesab edirəm, əlaqədar orqanlar bu strateji məsələni təcili düşünməlidir.

"Əlaqədar orqanlar" demişkən, onlar meyvə bahalaşmasını yazda havaların soyuq, yağışlı keçməsi ilə izah edir. Əlbəttə, havanın ölkəmizə təsiri böyükdür, çünki biz havalı dövlətik. 11 iqlim qurşağından 12-si bizdədir. Bir ara bulvar buz bağlamışdı, pinqvinlər Tiflisdən Kürə üzüb bizə doğru qaçırdı. Unutmaq. Ancaq mən arıların kütləvi qırılmasının da çiçəklərin tozlanmasına təsirini görürəm. Xüsusən pambıqçılıqla bağlı havaya, suya çoxlu əcaib zərərli maddələr, pestisidlər axıdıldı, səpildi, arılar da öldülər. Gilas və əriyin çiçəyinin tozlanmasında, meyvə yaranmasında arılar əsas rol oynayır. Məncə kənd təsərrüfatı mütəxəssislərimiz bu istiqamətdə də düşüncələr yaxşı olardı. Axırncı dəfə haçan arı görmüşük, yadıma gəlir. Gəlin arıları qoruyaq!

Düənən ABŞ-ın paytaxtı Vaşinqtonda Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirləri arasında ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrələrinin iştirakı ilə görüş keçirilib. Nazirlər həmçinin ABŞ prezidentini milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri Con Boltonun vasitəçiliyi ilə danışıqlar aparıblar. Danışıqların gündəliyində əsas məsələ kimi Azərbaycan və Ermənistan rəhbərlərinin görüşünü hazırlamaq dururdu. Bu haqda ayrıca yazıda.

Ancaq Vaşinqton müzakirələrinin də Dağlıq Qarabağ probleminin dinc həllinə təkan verməyəcəyi artıq bəri başdan aydındır. Ən azı ona görə ki, işğalçı Ermənistan, onun rəhbərliyi ədalətli sülh anlaşmasından buradan Amerikaya qədər uzaqdır. Buna erməni baş nazir Nikol Paşinyanın ABŞ danışıqları ərəfəsində sərgilədiyi destruktiv mövqe şübhə yeri qoymur. Bir daha qənaət hasil olur ki, rəsmi İrəvan Qarabağa dair konstruktiv danışıqlara hazır deyil və kövrək sülh prosesini belə pozmaq niyyətindədir. Söhbət təkəcə təmas xəttində artan erməni təxribatlarından getmir.

*****

Vaşinqtondakı danışıqların da ciddi irəliləyişə gətirib çıxarmayacağını Nikol Paşinyanın iyunun 19-da ABŞ görüşü ərəfəsində parlamentdəki çıxışı zamanı münaqişə ilə bağlı deputatların suallarına verdiyi cavablardan da görmək olar.

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu erməni baş nazirin mövqeyini, verdiyi cavabları şərh edib: "Nikol Paşinyan Dağlıq Qarabağın danışıqlarda iştirakı məsələsi nə yerdədir" sualına cavabında Paşinyan deyib ki, bu məsələ hər zaman onun gündəmindədir və elə bir görüş yoxdur ki, o, Dağlıq Qarabağ təmsilçilərinin danışıqlarda iştirakı məsələsini qaldırmasın. Sadəcə, onu deməyib ki, bu məsələdə nəticə əldə etməyib. İkinci sual: "Son günlər təmas xəttində iki hərbiçimizi itirmişik, müharibə başlaya bilermi?" Paşinyan itkilərə toxunmadan deyib ki, sülh istəsələr də müharibəyə hazır olmalıdırlar. O, belə bir ifadə də işlədib: "Müharibə bitməyib". Erməni baş nazir çıxışı zamanı öz diplomatik səylərinin guya konkret nəticələri olduğunu da iddia edib, ancaq bu nəticələrin nədən ibarət olduğunu açıqlama-

Paşinyan müharibə istəyir, istədiyini alacaq...

Yeni böyük savaş ilk növbədə Ermənistan adlı dövlətin süqutuna gətirəcək; Türkiyə Ermənistanla sərhəddə Metsamor AES təhlükəsinə qarşı genişmiqyaslı təlim keçirdi, müharibə yaxınlaşır?..

gər qonşunun - Türkiyənin ərazi bütövlüyünü tanısan, ya da müharibənin ikinci, həlledici fazasına hazır olsun. Müharibənin bitmədiyini 2016-cı ilin aprelindəki "4 günlük savaş" da təsdiqləyir. Nə vaxt ki, Azərbaycanın müdafiə naziri Zakir Həsənovun sözləri ilə desək, ordumuzun kiçik bir hissəsi erməni işğalçı qüvvələri asanca darmadağın edərək irəliləmiş, bunu gören erməni tərəfi Moskvadan Azərbaycanı dayandırmaq xahişində bulunmuşdu. Bu dəfə Bakı xahişi nəzərə almaya bilər.

Yeni böyük müharibə isə şəkk-şübhəsiz ilk növbədə cırdan Ermənistanın süqutuna gətirəcək. Həm də o səbəbə ki, İrəvanın bir neçə on kilometrliyində Metsamor AES raket sistemlərindən cəmi 40-50 km-lik məsafədədir.

*****

Maraqlıdır ki, bu arada Türkiyənin İqdir vilayətində, Ermənistanla həmsərhəd bölgədə, Metsamor AES-in bilavasitə yaxınlığında olan əyalətdə mümkün qəzadan qorunmaqla bağlı genişmiqyaslı təlim keçirilib. "Yeni Müsavat"ın "Anadolu" agentliyinə istinadən verdiyi məlumata

görə, hədəf qarşı ölkənin həmsərhəd 8 əyalətinin əhalisini mümkün kimyevi, bioloji və radiasiya təhlükəsindən qorumaqdır. Xatırladaq ki, Metsamor AES-in tikintisi 1970-ci ildə başlayıb. 1988-ci ildə Spitakda dağıdıcı zəlzələdən sonra stansiya bağlanıb. Ancaq 1995-ci ildə beynəlxalq birliyin ciddi etirazlarına rəğmən, fəaliyyəti bərpa edilib. Bundan əlavə, AES-in ikinci reaktoru da işə salınıb. Ekoloqların və alimlərin fikrincə, regiondakı seysmik aktivlik Metsamor AES-in istismarı riskini artırır - hətta yeni tip reaktor inşa edilə belə.

Avropa Birliyinin (AB) İrəvana qarşı tələblərindən biri də AES-in fəaliyyətini ya təhlükəsizlik standartlarına uyğunlaşdırmaq, ya da bağlamaqdır. Ermənistanla AB arasında ötən il imzalanmış sənədə də eyni bənd-tələb yer alıb. Metsamor AES-də qəza isə raket zərbəsindən baş verə bilər. Odur ki, işğalçı Ermənistan və onun ilk dəfə "müharibə bitməyib" etirafı edən rəhbərliyi gərək nüvə çəlləyi üzərində oturduğunu da unutmasın. Paşinyan müharibə istəyirsə, istədiyini alacaq...

□ "Yeni Müsavat"ın analitik şöbəsi

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Vaşinqtonda keçirilən Qarabağ danışıqları ərəfəsində ABŞ Konqresi Ermənistan maliyyə yardımını artırmağa qərar verib. Belə ki, Konqres Ermənistanla ayrılan maliyyə yardımının 40 milyon dollara qədər qaldırılmasını təklif edən düzəlişi təsdiqləyib.

Amerika Erməni Milli Komitəsinin (ANKA) məlumatına görə, 2020-ci fiskal ilində xarici yardım haqqında qanun layihəsinə düzəliş konqresmen Cekki Spiyer təklif edib.

Nümayəndələr Palatası həmçinin Qarabağda mina təmizləmə proqramları və reabilitasiya xidmətləri üçün 1,5 milyon dollar həcmində yardım ayrılmasını təklif edən düzəlişə də təsdiqləyib. Bu təklifi Konqresdə Tice Koks irəli sürüb. Ermənistanla ediləcək yardımın 40 milyon dollara qədər qaldırılmasını məhz Spiyer gündəmə gətirib. Onun bu fikrini erməniyönlü konqresmenlər Frenk Pallone və Adam Şif dəstəkləyib. Spiyer Konqresin Erməni Məsələləri üzrə Komitəsinin həmsədridir. Həm Spiyer, həm də Koks ANKA ilə çox sıx əlaqələrə sahibdir. Bu şəxslər bir müddət əvvəl ABŞ-ın Ermənistan yardımının 100 milyona çatdırılmasını təklif edən 35 konqresmen arasında yer almışdılar. Bundan əvvəl işğalçı ölkəyə maliyyə yardımının dayandırılması ilə bağlı təşəbbüslər qaldırılsa da, son nəticədə yenə də erməni lobbisi öz istəyinə çatdı.

Lakin müşahidəçilər hesab edir ki, ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədri olan ölkənin işğalçı Ermənistanla maliyyə ayrılması heç bir məntiqə sığmır. Düzdür, indiyədək Vaşinqton müxtəlif adlar altında Ermənistanla, hətta Dağlıq Qarabağdakı separatçı rejimə 2 milyard dollardan artıq maliyyə ayırıb. Ermənistan son bir ayda davamlı təcridatları ilə ABŞ-ın vasitəçilik və ev sahibliyi etmək təşəbbüsünə sarsıdıcı zərbələr vurmasına rəğmənlər Konqres bu ölkəyə maliyyə yardımını ayırmağa qərar verib.

Yeri gəlmişkən, bu günlərdə ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədri olan digər ölkə - Fransa erməniləri məyus edən addımlar atır. Belə ki, Fransa məhkəmələri ölkənin müxtəlif şəhərləri və Dağlıq Qarabağ separatçıları arasında imzalanmış sazişləri bir-bir ləğv edirlər. Belə ki, mayın 29-da Serji-Pontuaz şəhərinin inzibati məhkəməsi Arnuvil şəhəri ilə işğal olunmuş Xocavənd arasındakı "xartiyani" qüvvədən düşmüş hesab edib. İyun ayının 11-də isə yerli bələdiyyələrin separatçı rejimlə imzaladığı daha 4 xartiyani Fransa məhkəməsi etibarsız sayıb. Məhkəmə bəhs olunan sənədlərin Fransanın üzərinə götürdüyü öhdəliklərə və ATƏT-in Minsk

Qrupunun həmsədri olaraq apardığı xarici siyasətə zidd olduğunu göstərmişdir. Fransada da erməni lobbisi kifayət qədər güclüdür və bir sıra hallarda Parisin mövqeyi Bakının sərt reaksiyası ilə qarşılanıb. Lakin son zamanlar əks tendensiya müşahidə olunur və Paris ədalətli mövqeyi nümayişləyib. İşğalçı Ermənistanla və Qarabağ separatçılarına analoji münasibətin digər həmsədr ölkələrdən gələcəyi gözlənilirdi. Məntiq də bunu deyir. Çünki əksər hallarda həmsədrlər Qarabağ məsələsinə və Ermənistanla olan münasibətlərini koordinasiya şəkildə ifadə edirlər. Lakin ABŞ Konqresi heç kəsin gözləmədiyi halda, Ermənistanla və hətta "mina təmizlənməsi" adı ilə Qarabağ separatçılarına maliyyə yardımını ayırıb. Bu, əslində işğalçılığın stimullaşdırılmasıdır. Qarabağda mina təmizlənməsini hansı qüvvələr həyata keçirəcək, bu vəsaitlərin hərbi məqsədlərə yönəldilməyəcəyinə kim təminat verir? Hətta mina təmizlənməsi ilə bağlı işlər aparılsa belə, separatçılara bu qayğı anlaşılan deyil. Hər halda, ABŞ Konqresi abxaz, osetin, yaxud Donbasdakı separatçılara eyni münasibəti sərgiləmir, hətta Rusiyadan işğala son qoymağı tələb edir. Azərbaycana gəldikdə, yenə də ikili standartlar öz sözünü deyir. Üstəlik, ABŞ nəzərə almalıydı ki, 20 iyun Vaşinqtonda keçirilən Qarabağ danışıqları ərəfəsində Ermənistanın işğal altındakı Ağdam ərazisində 4 günlük hərbi təlimlərə başlaması həm də Con Boltonun sülhməramlı təşəbbüsünə zərərdir. Bunun cavabı isə sərt dillə verilməli idi, daha işğalçı stimullaşdıran maliyyə yardımını deyil. Sözsüz ki, ABŞ bununla Nikol Paşinyanı ələ almağı hədəfləyib. Son zamanlar yenidən Rusiyaya üz çevirən Paşinyan komandası maliyyə yardımını həsrətlə gözləyir. Hətta İran əməliyyatları üçün ərazisini təklif etməyə də hazırdır. Lakin bütün bunlar yenə də ABŞ Konqresinin işğalçıya maliyyə ayrılmasına haqq qazandıra bilməz.

Politoloq Tofiq Abbasov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Amerika digər iki həmsədr ölkə kimi açıq-aşkar olmasa da, pərdəarxası İrəvanı dəstəkləyir: "Amerikaya gəldikdə isə bu ölkə hələ Birinci Dünya müharibəsi dövründən erməniləri bəsləyirdi. Prezident Vudro Vilson hətta öz şəxsi nüma-

şını Naxçıvan bölgəsinə yollamışdı ki, ermənilərin torpaq iddialarının keşiyində dursun... O vaxtdan çox şeylər dəyişib, lakin Amerika istəblişmənin "erməni sevdası" öz qüvvəsini saxlayır... Budur, biz yenə ABŞ-ın Ermənistanla 40 milyon dollarlıq yardımının şahidi oluruq. Əslində Amerika tərəfindən "Azadlıq aktına 907-ci əlavə"nin qüvvədə saxlanılması yenə də ikili standartlara işarə edir. 90-ların əvvəlində ermənipərəst Amerika lobbisi Qarabağ ermənilərinin blokada alınmasını şişirdib, Naxçıvan əhalisinin daha ağır vəziyyətdə olmasına göz yumdu. Bu hal hər şeyi izah edir. Məhz buna görə Amerikanın vasitəçiliyində obyektivliyin qorunması baxımından şəxssən mənə böyük şübhə doğurur".

T.Abbasov əlavə etdi ki, ABŞ diplomatı Con Bolton münaqişə tərəflərini dialoqa riayət etməyə dəvət edir: "Əgər belədirsə, niyə Bolton İranla müharibəyə çağırır? Əgər belədirsə, niyə Bolton İranın ərazisini işğal edib? Azərbaycan torpaqlarını işğal etmiş Ermənistan cidd-cəhdle danışıqlar prosesini çökdürür və bunu görməmək mümkünsüzdür. Odur ki, İrəvanın azğınlığa olan meylini qidalandıran fəvqəlvəvələrdir. Onlardan sağlam və dürüst vasitəçi olmaz".

Politoloq hesab edir ki,

Həmsədr ölkədən işğalçıya 40 milyon dollarlıq dəstək

ABŞ Konqresinin Ermənistanın və Qarabağdakı separatçıların əl-qolunu açan qərarı etirazlara səbəb oldu; **Asim Mollazadə:** "BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini yerinə yetirməkdən imtina etdiyi halda, ermənilərə qarşı heç bir beynəlxalq təşkilat sanksiya tətbiq etməyib"

Azərbaycan XİN başçısı Vaşinqtonda rəsmi Bakının Konqresin qərarına etirazını ifadə etməlidir: "Mövqe bundan ibarət olmalıdır ki, Vaşinqtonun Ermənistanla bu qüvvədən olan hədiyyələri dolayısı ilə işğalçı siyasəti tanımağa anlamına gəlir. Rəsmi Bakı bununla bağlı heç olmasa bəyanat verib dünya nizamını pozan məmləkətə dəstək verməyi məhkum etməlidir".

Milli Məclisin deputatı, Azərbaycan-ABŞ parlamentlərarası dostluq qrupunun üzvü Asim Mollazadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, verilən qərar ABŞ Konqresindəki güclü erməni lobbisinin fəaliyyətinin nəticəsidir: "Bu lobbilər hər zaman Ermənistanla yardım üçün çox ciddi fəaliyyət göstərir və demək olar ki, əksər hallarda buna nail olurlar. Bundan qabaq Ermənistan daha çox yardım alırdı. Lakin son vaxtlar işğalçı ölkəyə ayrılan yardım azaldılmışdı. Yenə də onlar yardım artırmağa nail oldular. Bunun da əsas səbəbi ABŞ səviyyəsində erməni diasporu üçün fəaliyyət göstərən torpaqlarını işğal etmiş Ermənistan cidd-cəhdle danışıqlar prosesini çökdürür və bunu görməmək mümkünsüzdür. Odur ki, İrəvanın azğınlığa olan meylini qidalandıran fəvqəlvəvələrdir. Onlardan sağlam və dürüst vasitəçi olmaz".

Politoloq hesab edir ki,

dirdi ki, beynəlxalq təşkilatlarda Ermənistan işğalçı dövlət olaraq tanınmadığı üçün ortaya maneələr çıxır: "Məsələ, Rusiyaya qarşı sanksiyalar var. Həm Avropa Birliyi, həm ABŞ və digər ölkələr Rusiyaya qarşı sanksiya tətbiq edir. Amma Ermənistan beynəlxalq hüquq normalarını kobud şəkildə pozduğu, BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini yerinə yetirməkdən imtina etdiyi halda, ermənilərə qarşı heç bir beynəlxalq təşkilat sanksiya tətbiq etməyib. Mənə elə gəlir ki, biz ABŞ Konqresinin bu qərarına etirazımızı bildirməyə hazırıq. Lakin onlar da deyə bilərlər ki, "öz pulumuzdur, özümüzü paylayırıq".

ABŞ-ın Azərbaycana münasibətinə gəldikdə, A.Mollazadə dedi ki, ABŞ Azərbaycanla bir cıra ciddi sahələrdə əməkdaşlıq edir: "907-ci düzəliş də hal-hazırda işləmir. Amma unutmaq olmaz ki, ABŞ-ın həm Təmsilçilər Palatasında, həm də Senatında çox ciddi erməni lobbisi fəaliyyət göstərir". **Bəs Azərbaycan parlamentinin dostluq qrupu ABŞ-a etirazını bildirməyi bilərmi? A.Mollazadə:** "Parlament xətti ilə nə deyə bilərik? Başqa ölkənin pul bölüşdürməsinə qarşı bilmərik. Çünki faktiki olaraq burada beynəlxalq hüquq normaları pozulmayıb. Sadəcə olaraq, biz hər zaman bu məsələni diqqətə çatdırırıq

ki, Ermənistan sanksiyalarla üzleşməyə, bizim bölgədə sülh, əmin-amanlıq bərpa olunmayacaq. Çünki təcavüzkar öz siyasətinə son qoymaq istəmir. Ermənistan bizim bölgədə stabilliyə, inkişafa qarşı olan ən əsas qüvvədir və ən təhlükəli siyasəti həyata keçirir. Gördüyünüz kimi, arxalığında böyük qüvvə var". **Bununla belə, A.Mollazadə ermənilərin ABŞ administrasiyasındakı dayaqlarından məhrum olduğunu da xüsusi vurğuladı:** "Hazırda ABŞ-ın icra strukturlarında ermənilər üçün fəaliyyət göstərən siyasətçilər yoxdur, artıq bu, üstünlükdür. Hansı ki, keçən administrasiyada 907-ci düzəlişin müəllifləri oturmuşdu". Bütün bunları nəzərə alaraq A.Mollazadə deyir ki, ABŞ-la çox ciddi işləmək lazımdır: "Təəssüf ki, ABŞ-da bizim böyük, nüfuzlu diasporumuz və lobbilər təşkilatlarımız yoxdur".

Son fakt bir daha ABŞ Konqresinin yanlış qərar verdiyini isbatlayır. Hər halda, bölgədə baş verə biləcək növbəti fəlakətlərə görə Konqres də məsuliyyət daşıyacaq. Söhbət qonşu dövlətin ərazisini on illərdir işğalda saxlayan, məskunlaşdıran, terror yuvasına çevirən bir ölkəyə ayrılan milyonlardan gedir. Zəruri xatırlatma: BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri məhz ABŞ-da qəbul olunub...

Gürcüstan parlamentinin sədri İrakli Kobaxidze iyunun 20-də Azərbaycana səfər edib. Bakıya rəsmi səfər çərçivəsində Gürcüstan parlamentinin sədri Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Baş Assambleyasının 53-cü plenar sessiyasında iştirak edir. İ.Kobaxidze həmçinin prezident İlham Əliyev və baş nazir Novruz Məmmədovla görüşəcək.

Gürcü spiker səfərin ilk günü Milli Məclisin sədri Oqtay Əsədovla görüşüb. Spiker iki ölkə arasındakı mehriban qonşuluq münasibətlərindən bəhs edib: "Əgər Azərbaycana və Gürcüstanına maneələr olmasa, bizim ölkələrimiz daha sürətlə inkişaf edir. Çox təəssüf ki, Azərbaycan və Gürcüstan separatizmlə, ərazi itkisi ilə qarşılaşıb. Biz inanmaq istəyirik, hələ ümidimizi itirməmişik ki, bu münaqişələr, həmçinin Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ərazi bütövlüyü çərçivəsində həllini tapacaq".

O.Əsədov siyasi əlaqələrimizlə bərabər, iqtisadi əlaqələrimizin də inkişafından şad olduğunu bildirdi və konkret rəqəmlərə istinad etdi: 2018-ci ildə ticarət dövriyyəsi 590 milyon dollardan çox olub. Bu dövrlər ərzində Azərbaycan Gürcüstanda əsas investitorlardan biri olub. Azərbaycan Gürcüstanına 3 milyard dollara qədər investisiya qoyub. Bu ilin ilk ayları göstərir ki, aprel ayına qədər ticarət dövriyyəsi 243 milyon dollar olub. Bu il ticarət dövriyyəmizin daha yüksək olacağını gözləyirik".

Spiker qeyd etdi ki, Azərbaycan və Gürcüstan regionda həyata keçirilən böyük layihələrin iştirakçılarıdır: "Bakı-Tiflis-Ceyhan neft kəməri, TANAP layihəsi, hazırda 87 faizi hazır olan TAP layihəsi Avropanın enerji təhlükəsizliyində hansı rolunu oynadığını təzahürüdür. Biz çox şadiq ki, enerji ilə bərabər, neqliyyat sahəsində də ölkələrimiz birgə layihələr həyata keçirir. Bunlardan biri də Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu layihəsidir. Əminlik ki, bu layihə tam gücü ilə işləyənə sonradan hər iki ölkə bundan böyük gəlir əldə edəcək. Mən son dəfə Gürcüs-

Azərbaycan və Gürcüstanın parlament spikerlərindən mühüm mesajlar

Oqtay Əsədov və İrakli Kobaxidzedən Bakı və Tiflisin əleyhdarlarını pərt edən mövqelər

tana səfər edəndə Tiflisdə bir çox SOCAR yanacaq doldurma məntəqələrini görəndə ürəyim açıldı. Bildim ki, SOCAR Gürcüstanda böyük işlər görür. Çox təəssüflər olsun ki, Azərbaycan və Gürcüstan separatizmlə, ərazi itkisi ilə qarşılaşıblar. Biz inanmaq istəyirik və ümidimizi itirməmişik ki, Cənubi Osetiya, Abxaziya və Dağlıq Qarabağ münaqişələri ölkələrin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həllini tapacaq".

Gürcüstan parlamentinin sədri İrakli Kobaxidze səmimi qəbula görə təşəkkür etdi: "Bu gün Gürcüstan və Azərbaycan strateji, etibarlı tərəfdaşlardır. Ölkələrimiz arasında tarixi dostluq münasibətləri var. Çox şadiq ki, bu tarixi dostluğu müstəqillik əldə etdikdən sonra dövlətlərarası dostluğa qaldıra bildik. Münasibətlərin inkişafında Heydər Əliyevin xidməti çox bö-

yük idi. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə bu əlaqələr dinamik inkişaf edir. Hər bir sahədə münasibətlər, əlaqələr əhəmiyyətlidir. Şadiq ki, bizim çox gözəl siyasi münasibətlərimiz var. Azərbaycan tərəfindən Gürcüstanın ərazi bütövlüyünə hörmətlə yanaşmaq çox əhəmiyyətlidir. Gürcüstan da Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə analoji qaydada yanaşır. Biz də ümid edirik ki, bu münaqişələr sülh yolu ilə həll olunacaq. Ümumiyyətlə, ölkələrimiz üçün sülhün və sabilliyin çox böyük əhəmiyyəti var. Sülh və sabillik olmasa, ölkələrimizin inkişafına böyük problemlər yaranar".

İrakli Kobaxidze bildirdi ki, bu gün Azərbaycan və Gürcüstan etibarlı tərəfdaşlardır: "Bizim ölkələr arasında tarixi dostluq münasibətləri var. Çox şadiq ki, biz bu tarixi dostluğu dövlətlərarası dostluğa qaldıra-

bildik. Cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə bu əlaqələr dinamik inkişaf edir. Hər bir sahədə münasibətlərimiz və əlaqələrimiz bizim üçün çox əhəmiyyətlidir. Şadiq ki, bizim aramızda çox gözəl əlaqələrimiz var". **Gürcü spiker ərazi bütövlüyünə önəm verdiyini vurğulayıb:** "Azərbaycan tərəfindən bizim ərazi bütövlüyünə hörmətlə yanaşmaq bizim üçün çox əhəmiyyətlidir. Əlbəttə, Gürcüstanın da Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə analoji yanaşması var. Ümid edirik ki, bu münaqişələr sülh yolu ilə həllini tapacaq. Sülh və sabillik olmasa, ölkələrimizin inkişafına çox böyük problemlər yaranar".

Spiker O.Əsədov İ.Kobaxidze görüşü zamanı Keşikçidağ məbədi ətrafında gedən müzakirələrə də toxundu və dövlətimizin rəsmi mövqeyini ifadə etdi. Öncə gürcü həmkar-

nın xoşməramlı mövqeyinin qarşılığında O.Əsədov da İ.Kobaxidzeye təşəkkürünü bildirdi: "Mən sizə müraciət etmədim ki, Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının iclasında bizim nümayəndəmizin baş katib seçilməsi üçün dəstəkləyəsiz. Sizin də dəstəyinizlə Azərbaycan nümayəndəsi qurumun baş katibi seçildi".

Daha sonra O.Əsədov Keşikçidağ və delimitasiya ilə bağlı fikirlər söylədi. Sədr Bakı və Tiflisin arasını vurmaq istəyənlərin olduğunu işarə etdi: "Azərbaycan və Gürcüstan strateji tərəfdaşdır, bu iki ölkənin arasına heç kəs girə bilməz! Yaranan problemlər strateji tərəfdaşlıq ruhunda həllini tapacaq. Hər iki ölkənin iştirakı ilə komissiya yaradılıb. Bu komissiyanın ikinci iclası iyunun sonunda Tiflisdə keçiriləcək. Əminlik ki, bu komissiya bu məsələ-

lərin lazımı səviyyədə həllini tapması üçün əlindən gələni edəcək. Əminliklə qeyd edirəm ki, heç kəs Azərbaycan və Gürcüstan xalqlarını dostluğuna poza bilməz".

Gürcüstan parlamentinin sədri İrakli Kobaxidze isə öz növbəsində bildirdi ki, münasibətlərə xələl gətirmək istəyənlər var: "Biz buna imkan verməyəcəyik, mən buna əminəm. Sərhədin delimitasiya və demarkasiya məsələsi qaydalar çərçivəsində həll edilməlidir. Sözsüz ki, mövqeyimiz birdir. Komissiya yaradılıb, məsələ komissiyanın formatı çərçivəsində həll edilməlidir. Müəyyən qüvvələr var ki, onlar bizim əlaqələrimizə xələl gətirmək istəyirlər. Onların bu cəhdləri uğurla bitməyəcək. Biz buna imkan verməyəcəyik".

□ **Elsad PAŞASOY, "Yeni Müsavat"**

Bakı daha bir mühüm tədbirə ev sahibliyi etdi

QDİƏT-in 53-cü Baş Assambleyasında qurumun yeni baş katibi yenə Aşef Hacıyev seçildi

• yunun 20-də Milli Məclisdə Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı (QDİƏT) Parlament Məclisinin 53-cü Baş Assambleyası keçirildi. Sessiyanın gündəliyində qurumun iqtisadiyyat, ticarət, texnologiya və ekologiya, mədəniyyət, təhsil və sosial, eləcə də hüquqi və siyasi məsələlər komitələrinin toplantılarında müzakirə ediləcək mövzular daxil idi.

Sessiyanı açıq elan edən Milli Məclis sədri Oqtay Əsədov çıxışında qurumun fəaliyyətini yüksək qiymətləndirdi. Spiker bildirdi ki, Parlament Assambleyasının plenar sessiyasının 7 il sonra yenidən Bakıda keçirilməsinin və Qara Dəniz bölgəsində enerji məsələlərinə həsr olunmasının rəmzi mənası var: "Bu 7 ildə Azərbaycanın yaxından iştirakı ilə həyata keçirilən nəhəng neqliyyat və enerji layihələrinin köməyi ilə bölgənin iqtisadi mənzərəsinin dəyişdirilməsində mühüm bir dövr təşkil edib. Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq beynəlxalq və regional

əməkdaşlığın gözəl nümunələri olan Bakı-Tiflis-Ceyhan neft kəməri, Bakı-Tiflis-Ərzurum və TANAP qaz kəmərləri, digər transmilli layihələr neinki bölgəmizin, həm də Avropa qitəsinin iqtisadi xəritəsinin formalaşdırılmasında mühüm rol oynayır, onun enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə töhfə verir". **O.Əsədovun sözlərinə görə, bu layihələr arasında 2017-ci ildə Bakı-Tiflis-Qars dəmir yol xəttinin reallaşdırılmasının və eləcə də TAP qaz kəmərinin əhəmiyyəti xüsusi qeyd edilməlidir:** "Azərbaycan Qara Dəniz İqti-

onun Parlament Assambleyası çərçivəsində tərəfdaşlıq münasibətlərinin inkişafına böyük əhəmiyyət verir". **Spiker iştirakçıların diqqətini Ermənistanın təcavüzkar siyasətinə yönəltmək üçün bir sıra fikirlər söylədi:** "Təəssüf ki, regionumuzun bir neçə dövlətinin ərazisində mövcud olan

silahlı münaqişələr bölgədə əməkdaşlıq imkanlarını ciddi şəkildə məhdudlaşdırır. Azərbaycan 25 ildən artıqdır ki, Ermənistanın silahlı təcavüzündən və işğalından əziyyət çəkir. Biz əminlik ki, bu münaqişələr beynəlxalq hüququn prinsipi və normaları, xüsusən dövlətlərin sərhədlərinin toxu-

nulmazlığı və ərazi bütövlüyü Milli Məclisinin üzvüdür. Baş katib Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevə, Milli Məclisin sədri Oqtay Əsədov və ona səs verənlərə təşəkkürünü bildirdi.

Oqtay Əsədov məlumat verərək bildirdi ki, sədrlik 6 ay müddətinə Bolqarıstana keçib. Bundan sonra O.Əsədov sədrliyin rotasiya qaydasında ötürülməsini simvolizə edən çəkici Bolqarıstan nümayəndəsinə təhvil verdi.

Təntənəli şəkildə sədrliyi təhvil alan Bolqarıstan nümayəndəsi bildirdi ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Bolqarıstanın "Dostluq" medalına layiq görülüb. Bundan sonra Bolqarıstan nümayəndə heyətinin rəhbəri medalı spiker Oqtay Əsədovla təqdim etdi. Bildirildi ki, bu medal prezident İlham Əliyevə Bolqarıstan və Azərbaycan arasında dostluq münasibətlərinin inkişafında xidmətlərinə görə təqdim olunur.

Sessiya iyunun 21-də öz işini davam etdirəcək.

□ **Elsad PAŞASOY, "Yeni Müsavat"**

Rusiya prezidenti Vladimir Putin dünən ənənəvi olaraq "Birbaşa xətt" verilişinə çıxıb. Canlı yayımda Rusiya dövlət başçısına vətəndaşlar tərəfindən əsasən iqtisadi, sosial və məişət məsələləri ilə bağlı suallar ünvanlanıb.

"Yeni Müsavat" xatırladır ki, ilk dəfə vətəndaşlarla belə görüş formatı 2001-ci ilin dekabrında baş tutub. 2001-ci ildə keçirilən ilk canlı efir zamanı Putinə 400 min sual verildi. Gələcəkdə bu sualların sayında artım oldu və 2015-ci ildə onların sayı 3.25 milyona çatdı. Sonradan canlı yayımlar 2004 və 2012-ci illər istisna olunmaqla hər il keçirilir.

Putinə sualları həm studiyaya dəvət olunan qonaqlar, həm də canlı yayımların keçirildiyi məkənlərdəki şəhər sakinləri verir. Bundan başqa, verilişdən bir neçə gün öncə canlı yayın heyəti telefon zəngləri vasitəsilə sualları qəbul edir.

buat otağında formal brifinqlərin keçirilməsi nadir hala gəlib. Nəzərə almalıyıq ki, Trampdan əvvəlki illərdə mətbuat konfransları tez-tez keçirildi. Ağ Evin sonuncu mətbuat konfransı ötən il dekabrın 18-də Sanders tərəfindən keçirilib. Konfransın gec keçirildiyinə görə də ölkə siyasətində baş verənlər haqda jurnalistlər qeyri-rəsmi və kortəbii yazırlar. Həmçinin bu hala görə jurnalistlərin suallar vermək, təqib etmək üçün daha az vaxtı və fürsəti olur.

Bir sözlə, Tramp nəinki xalqla, heç media ilə ünsiyyəti sevmir. Bu səbəbdən də canlı yayımlar barədə danışmağa

Putinin canlı yayını, Ruzveltin radio söhbəti, Obamanın qeybəti...

Dünya prezidentləri xalqla necə canlı ünsiyyət qurublar?

2016-cı ildə ilk dəfə olaraq sosial şəbəkə vasitəsilə dövlət başçısına sual yollamaq imkanı yaradılıb.

Obamanın youtube mürciəti, Trampın canlı yayımlara antipatiyası

"Yeni Müsavat" mövzunun aktuallığını nəzərə alıb, dünya prezidentlərinin xalqla canlı ünsiyyəti necə yaratması barədə bir arayış hazırlayıb. Öncə Amerika prezidentləri barədə.

1982-ci ildə Ronald Reyqan hər şənbə radio vasitəsilə xalqa mürciət edirdi. Bundan sonra bənzər çıxışlar ənənəyə çevrildi. Amma sorğuların nəticəsinə görə, bu təmasların populyarlığı ildən-ildə azaldı.

ABŞ-in eks prezidenti Barak Obama isə daha innovativ üsullar kəşf edib. Hər şənbə günü prezidentin yeni çıxışı Ağ Evin rəsmi saytında və youtube.com saytında audio, eləcə də video formatında yayımlanırdı. O, əhali ilə ünsiyyət, onun suallarını cavablaşdırmaq yerinə, Obama daha çox respublikaçılarla qiyabı "atışma" ilə məşğul olurdu. Amerika mətbuatı isə zaman-zaman bu çıxışları qeybət adlandırır.

Amerikanın hazırkı prezidenti Donald Trampın bu ayın sonu fəaliyyətini başa çatdıracaq sözcüsü Sarah Sanders isə jurnalistlərin qarşısında az görünür. ABŞ prezidentinin özü də twitterdə fikirlərini yazır.

Sandersin son vaxtlar nadir hallarda brifinqlərə gəlməsinə Tramp özü belə şərh edib: "Sanders mətbuat konfransına ona görə nadir hallarda gedir ki, bəzi mətbuat nümayəndələri onun fikirlərini kobud və qeyri-dəqiq başa düşür. Çox media heç vaxt öz hökumətləri haqqında "ədələtli" yazmır, buna görə də "saxta xəbər" çox olur. Ağ Evin mesajı bu brifinqlər olmadan da verilə bilər". Ağ Evin Müxbirləri İttifaqı isə (WHCA) Trampın bu şərhini tənqid edib.

Son zamanlar Ağ Evin mət-

dəyməz.

Vaxtilə Ruzvelt də vardı, radio efirlər də...

Xalqla liderinin KİV vasitəsilə ünsiyyətinin ən parlaq nümunəsi Franklin Ruzvelt olub. Tarixə "Fireside chats" kimi (kəmin başında söhbət) düşən bu söhbətlər radio efirdə düz 11 il - 1933-cü ildən 1944-cü ilə qədər aparılıb. İlk dəfə Ruzvelt bunu Nyu-York qubernatorluğuna namizəd olduğu zaman sınaqdan keçirib. Həmin vaxt o, oxucularından gələn məktubları bir-bir cavablaşdırmaq üçün seçkilərdə xeyli səs toplamışdı.

Ruzvelt Ağ Evə "çatanda" isə iqtidarın təbliğat məşinisi onun ideyalarını sadə amerikalılara çatdırmaq üçün ən müxtəlif vasitələri müzakirədən keçirib. Axırda da məlum olub ki, ən sərfəli və effektiv ünsiyyət vasitəsi radio vasitəsilə xalqın suallarını cavablaşdırmaqdır. Prezidentin monoloqu 15 dəqiqədən 45 dəqiqəyə qədər davam edirdi. Ruzvelt həmin proqramlar zamanı tez-tez zarafat edir, xalqın başa düşməsi üçün ən sadə sözləri seçirdi. Prezidentin özünə də ünsiyyətin bu formatı xoş gəlirdi. Bu verilişin sayəsində o, hər bir amerikalının evinə "gire", əhvalını duya bilirdi.

Onlar isə veriliş yaradıblar, daha səmimi - prezidentlə söhbət...

Keçək digər prezidentlərə.

Cənubi Amerikada bu prioritet Venesuelanın mərhum prezidenti Uqo Çavesə məxsusdur. "Alo, prezident" adlanan şounun efir həyatı 1999-cu ilin 23 mayında başlanıb. Sonuncu buraxılış isə 2012-ci ilin 29 yanvarında efirə çıxıb. Bütün bu illər ərzində Çaves hər bazar günü səhər saat 11-də venesuelalıların teleekranlarında peyda olurdu. Verilişin müddəti 4 saatdan 8 saata qədər "oyunardı".

Onunçün ənənəvi olan qırmızı köynəyini geyinən komandante vətəndaşların suallarına cavab verir, bölgələrlə telekəmpü təşkil edir, nazirlərin gördükləri işlərlə bağlı hesabatlarını dinləyir, amerikalı imperialistləri tənqid edirdi. Bu günə qədər ümumən efirdə 378 veriliş yayımlanıb. Get-gedə format da dəyişib: əgər əvvəllər Çaves sadə xalqın problemlərini diqqətə alır, narazıları və opponentləri sakitləşdirməyə çalışırdısa, get-gedə şou fəlsəfi monoloqa çevrildi. Komandante ona nəyin maraqlı olduğunu müzakirəyə çıxarıb, hakimiyyətin siyasət qərarları ətrafında uzun-uzadı izahatlar verirdi. "Alo, prezident" - bir aktyorun şousu idi. Latin amerikalı liderlərdən heç biri Çavesin xarizması ilə müqayisəyə gələ bilməzdi, baxmayaraq ki, bəziləri buna cəhd edirdi.

Ekvatorada Rafael Korreanın "Prezidentin xalqla dialoqu" adlı verilişi olub. Sözügedən verilişdə prezident ekspertlərə danışır, tamaşaçıların twitter vasitəsilə göndərilən suallarına cavab verirdi.

Salvadorada prezident Maurisio Funes addım-addım Çavesin arxasında getməyə çalışıb. Onun da verilişi "Prezidentlə söhbət" adlanıb. Veriliş zamanı baş vermiş ciddi bir qalmaqaldan sonra onu efirdən yığışdıraraq, əvəzində radio-proqram formatında efirə buraxıblar. Bu veriliş də bazar günləri saat 11-də efirə çıxır və 1 saat yayımlanır.

Telemüraciət edən də var, məktublaşan da...

Braziliyada hakimiyyət amerikalı modelini seçib. Orada hər bazar ertəsi günü "Prezidentlə kofe" verilişə efirə çıxır. Bu ənənənin əsasını sabiq prezident Lula da Silva qoyub. O, veriliş zamanı ötən həftə ərzində görülən işlər, verilən qərarlarla bağlı izahat verir. Buna bənzər proqram Uruqvayda da efirə çıxır. "Habla el Presidente" ("Danışır prezident") adı altında.

Bolivianın lideri Evo Morales öz həmkarlarının izi ilə getməyə çalışıb. O, hətta verilişinin anonsunu da verir, amma sonradan vaz keçmək zorunda qalıb. Kontinentin digər ölkələrindən fərqli olaraq Boliviyada cəmi 60 faiz ispanidilli əhali var, qalan 30 faiz isə keçuca dilində danışır. Məhz bu səbəbdən Morales bu verilişdən imtina etməli olub.

Dünya liderlərinin böyük əksəriyyəti vətəndaşlarla epizodik telemüraciətlər və ya internet vasitəsilə ünsiyyət qurmağa çalışır. Demək olar ki, hər bir ölkədə vətəndaşlar öz prezidentlərinə və ya baş nazirlərinə elektron məktub vasitəsilə mürciət edə bilər ki, bu da hakimiyyətə sərf edir və xoş gəlir.

□ **Sevinc TELMANQIZI,**
"Yeni Müsavat"

Putinə Bakıdan tərs və sərt suallar

Hikmət Hacızadə: "Soruşardım kim sizin beyninizi axmaq fikirlərlə doldurub ki..."

Kəramət Böyükçöl: "Cənab Putin, o düz sözdür ki, Qarabağın açarı sizin cibinizdədir?"

Şəhriyar Del Gerani: "Qarabağla Krımın ümumi kabusunun adı nədir?"

Rusiya prezidenti Vladimir Putin iyunun 20-də canlı efirdə suallara cavab verib. Kreml başçısı "Birinci kanal", "Rossiya 1", "Rossiya 24", NTV, ORT, "Mir" telekanalları və "Rusiya Radiosu", "Mayak" və "Vesti FM" radiolarının efirində "Vladimir Putinlə birbaşa əlaqə" xüsusi programının efirinə çıxıb.

Rusiya vətəndaşları dövlət başçısına suallar ünvanlayıblar. Qeyd edək ki, Putin hər il bu formatda brifinqlər keçirir, jurnalistlərin, adi insanların suallarını cavablandırır. Bizə maraqlıdır, azərbaycanlı siyasətçilərin, politoloqların, jurnalistlərin, ədəbiyyat adamlarının belə bir imkanı olsaydı Putinə hansı sualla mürciət edərdilər. Sorğumuz maraqlı cavabları üzə çıxardı.

Demokratik Jurnalistlər Liqasının sədri Yadigar Məmmədli "Yeni Müsavat"ın sorğusunu cavablandırarkən qeyd etdi ki, ilk növbədə Putinin yüzlərlə müxbiri əhatə edən brifinqlərini alqışlamır: "Özünü demokrat kimi göstərir, amma şou xarakterlidir. İkincisi, mənə Azərbaycan maraqlandırır və onun cavabları da bəllidir. Putin olmasın, qeyri-Putin Rusiyanın rəhbəri olsun, onların Azərbaycanla bağlı dövlət maraqları Pyotrdan bəri məlumdur. Ona görə cavabını bildiyim sualları ondan soruşmazdım. Qarabağın azadlığı özümüzdən asılıdır və biz torpaqlarımızı işğaldan azad edəcəyik. Bir jurnalist kimi Putinin cavabları mənə maraqlandırmır".

Politoloq Hikmət Hacızadə Putinə iki sual vermək istəyirdi: "Nəyə görə bütün dünya Rusiyadan küsüb? Onun heç bir müttəfiqi qalmayıb. Olan-qalan köhnə dostları, o cümlədən Azərbaycan Rusiyadan qaçmaq, uzaqlaşmaq istəyir. Cənab Putin, sizcə, bu siyasəti dəyişməyin vaxtı deyilmi? İkincisi, soruşardım ki, kim sizin beyninizi axmaq fikirlərlə doldurub ki, dünya Rusiyanın resurslarını əlindən almaq istəyir, dünya sizə düşməndir? Və mənə elə gəlir ki, o, bu suallara yola vermək xətinə də olsa cavab verəcəkdə. Sadəcə, vaxtaşırı keçirdiyi belə brifinqlərlə göstərir ki, xalqın yanındayam, onu eşidirəm, demokratam, açıq suallardan yayınmıram. Yeni piar məsələsidir, öz reytinginə işləyir".

Yazar Kəramət Böyükçölün qısa sualı belə oldu: "Cənab Putin, Qarabağda atası şəhid olanların balaları da şəhid oldu, artıq növbə nəvələrə çatıb. Cənab Putin, o düz sözdür ki, Qarabağın açarı sizin cibinizdədir?"

Şair, vaxtilə İran həbsxanasında olmuş Şəhriyar Del Gerani imkanı olsaydı, Rusiya prezidentindən bu məsələni soruşardı: "Krım Tatar sürgünüylə Xocalı soyqırımının, ümumiyyətlə, Qarabağla Krımın ümumi kabusunun adı nədir? RSFSR, SSRİ, Rusiya yoxsa hamısı?"

Hərbi - siyasi icmalçı Ramil Məmmədlinin sözlərinə görə, Putindən ermənilərlə bağlı sələflərinin səhvini niyə təkrar etdiyini soruşardı.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Amerikalı publisist, Redford Universitetinin professoru, Cemystaun Fondunun (Vaşinqton) eksperti Qriqori İoffe media.az-a verdiyi müsahibədə bildirib ki, Donald Trampın Birləşmiş Ştatların başına keçməsinin səbəblərindən biri Amerika cəmiyyətinin trilyonlarla xərc və çoxsaylı insan itkiləri ilə müşayiət olunan hərbi müdaxilə siyasətindən cana gəlməsi idi. Amerikalılar həm də liberal hegemoniyadan və dünyaya demokratiya yaymaqdan usanıb: "Vaşinqtonda "Think Tanks" adlandırılan çoxsaylı "təfəkkür fabrikləri" var. Dövlət administrasiyasında, Dövlət Departamentində vəzifə tutan analitiklər hakim komandanın dəyişməsinə sonradan həmin "təfəkkür fabriklərinə" çəkilir. Ona görə həm liberal, həm də neomühafizəkar baxışlı "müdaxilə siyasəti" tərəfdarları orada çoxluq təşkil edir və müxtəlif özəl fondlar tərəfindən maliyyələşdirilir. Onlar tədricən əvvəlki kursa qayıtmağa hazırlaşır.

Ancaq hamını ABŞ-in dostuna çevirmək mümkün deyil, bu, artıq isbat olunub. Con Mirşaymer adlı nüfuzlu alim var, onun kitabı son bir il ərzində geniş müzakirə olundu. "Böyük vəsvəse" adlı kitab, uzun sözün qıssası, dünyada liberal nizamın qurulmasının mümkünsüzlüyündən bəhs edir. Liberalizm daxili siyasətdə keçərlidir. Ancaq xarici siyasətə gələndə, bu, məğlubiyyət bir

ABŞ ekspertindən Trampın Azərbaycan siyasəti ilə bağlı açıqlama

Qriqori İoffe: "Kardinal addımlar gözləməyə dəyməz"

yana, mütləq fəlakətlə nəticələnir. Hazırda Donald Tramp administrasiyasında Con Bolton kimi "şahinlər" var. Bolton ABŞ prezidentinin milli təhlükəsizlik üzrə müşaviridir. Bu

gemonluqdan mütədil siyasətə fundamental dönüş başladı. Bu, hazırda ABŞ administrasiyası və Dövlət Departamentinin komplektləşdirilməmiş şəkildə olması fonunda baş verir. Ona görə də postsovet məkanına olan münasibətdə konkret kursdan söhbət belə gedə bilməz: "Ancaq ümumilikdə götürəndə, Ağ Ev səviyyəsində "demokratiyanın dünyaya yayılması" ideyasından uzaqlaşması müşahidə olunur. Tramp 2020-ci il seçkilərində qalib gəlməyə nail olsa, bu siyasət davam edəcək. Yaxın zamanda Vaşinqtondan Azərbaycana, o cümlədən, Cənubi Qafqazın digər ölkələrini Qərbə doğru çəkməklə bağlı kardinal addımlar gözləməyə dəyməz".

Amerikalı siyasi ekspertin vurğulayıb ki, Trampın hakimiyyəti dövründə liberal he-

miyyətə olduğu müddətdə ən aşağı səviyyədədir. Bu gün Avropa İttifaqındakı əksər dövlətlərin başçıları ABŞ prezidentinə inanmır".

Politoloq onu da dedi ki, ABŞ həmişə dünyaya demokratik dəyərlər ixrac etməsi ilə öyünüb, dünyanı ordu və silahdan çox, yaydığı demokratik dəyərlərlə təsir altına alıb. Lakin Tramp hakimiyyətə gələndən sonra Amerika dünyada demokratiya, insan haqları məsələsini kənara qoyub: "ABŞ-in son illərdə dünyada nüfuzunu itirməsinin səbəblərindən ən ciddiisi budur. Bir zamanlar ABŞ demokratiya cəbbəxanası adlandırılırdısa, indi müharibə cəbbəxanası adlandırılır. Dünyada demokratiya, insan haqları məsələsinə Tramp tamamilə biganədir. ABŞ-in yüksək çinli rəsmilərinin də dilindən demokratiya çağırışlarını eşitmirik, ancaq və ancaq müharibə hədələri eşidirik. ABŞ-in bu vəziyyətə gəlib çıxması dünyada nizamın pozulmasına gətirib çıxarıb. Trampın bu prosesi durdurmaq imkanının olmadığı artıq göz önündədir".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Qasıqçı cinayətinin yeni qandonduran təfərrüatları

Ərəbistandan gələn cəllad gizli səs yazısında "Bədəni ağırdır, əvvəlcə yerdə kəsəcəm, plastik torbalar götürüb parçalara ayıracağım" deyib

2018-ci ildə itkin düşmüş Səudiyyə Ərəbistanı vətəndaşı, jurnalist Camal Qasıqçı cinayəti ilə bağlı BMT hesabatı elan olunub. Hesabatı BMT-nin xüsusi məruzəçisi Aqnes Kallamard hazırlayıb. Sənəddə Qasıqçı cinayəti ilə bağlı yeni detallar üzə çıxıb. Onların Türkiyə kəşfiyyatından alındığı qeyd olunur. BMT İnsan Haqları üzrə Ali Komissarlığı Qasıqçı cinayətinin araşdırılmasında verdiyi dəstəyə görə Türkiyəyə təşəkkür edib.

Hesabatda indiyədək məlum olmayan yeni detallardan ən çox diqqəti çəkən isə Türkiyə kəşfiyyatının cinayət hadisəsi baş verən gün qeydə aldığı səs yazılarıdır. Səs yazılarında Səudiyyə Ərəbistanının İstanbul baş konsulu Məhəmməd əl-Uteybi cinayət hadisəsindən əvvəlki günlərdə şəxsiyyəti müəyyən olunmamış bir nəfərlə "təhlükəsizliklə əlaqədar bir vəzifə" ilə bağlı danışıq. Əl-Uteybi ilə danışan şəxs dövlət rəsmiləri tərəfindən verilən bir tapşırığın icrası üçün protokol xidmətindən etibarlı bir adama ehtiyac olduğunu bildirir və lazım gələrsə həmin adam üçün xüsusi icazə verilə biləcəyini deyir.

Əl-Uteybi bir başqa adamla apardığı danışıqlar zamanı Səudiyyə Ərəbistanının paytaxtı Ər-Riyaddan dövlət rəsmilərinin ona zəng edərək paytaxtda təcili bir təlim olacağı deyir. Əl-Uteybi telefon danışıq zamanı mövzunun çox gizli olduğunu qeyd edir. Eyni zamanda qeydlərdə baş konsulun Ər-Riyaddan gələcək adamlar üçün yerləşmə və təyyarə biletinin alınması kimi hazırlıqlar da yer alır.

BMT hesabatında Qasıqçını öldürmək üçün Səudiyyə

Ərəbistanından edam qrupunun gəlişi ilə bağlı detallar yer alıb. Qasıqçının qətindən bir gün əvvəl şəxsiyyəti məlum olmayan bir nəfər konsula "Sabah Səudiyyə Ərəbistanından bir komissiya gələcək, konsulluqda görəcəkləri bir iş var. İçəridəki işləri iki və ya üç gün davam edəcək" deyir.

Cinayət baş verən gün isə Qasıqçı konsulluq binasına daxil olmazdan bir neçə dəqiqə əvvəl cəza qrupundan olan məhkəmə tibbi eksperti Salah Məhəmməd Abduh ət-Tubeyki və Səudiyyə Ərəbistanı kəşfiyyat xidmətində vəliəhd-şahzadə Məhəmməd bin Salmana yaxın qrupda yer alan Mahir Əbdüləziz Mutrib arasında dialoq hesabatda daxil edilib. Qasıqçı cinayətində əsas adlardan olan Mahir Əbdüləziz Mutrib Tubeykidən Qasıqçının cəsədinin çantaya yerləşdirilməsinin mümkünlüyünü soruşur. Ona cavab olaraq Tubeyki isə inkar edərək Qasıqçının ağır olduğunu deyir. Daha sonra isə Tubeyki "Asan olacaq, oynaqlar ayrılacaq. Bədəni ağırdır, əvvəlcə yerdə kəsəcəm. Plastik torbalar götürüb parçalara ayıracaq bitəcək. Hər birini sarıyaçağım" deyir.

Hesabatda daha sonra Mut-

rib və Tubeykinin Qasıqçının cansız bədəninin dəri çantaya qoymağı planlaşdırdığı və həmçinin Tubeykinin narazılığı yer alır. Belə ki, əldə olunan yazılarda qeyd olunur ki, Tubeyki "Rəhbərlik nə etdiyinin fərqində deyil, mənə qoruyacaq kimsə yoxdur" deyir. Bu dialoqun sonunda Mutrib Qasıqçını nəzərdə tutaraq "qurbanlıq heyvanının" gəlib gəlmədiyini soruşur və ona gəldiyini deyirlər.

Bundan sonra Qasıqçı konsulluq binasına daxil olur və burada rəsmilərlə söhbət edir. Ondan söhbət zamanı Səudiyyə Ərəbistanına qayıdıb qayıtmayacağı soruşurlar. Hesabatda qeyd olunur ki, Qasıqçını sorğu-sual edən şəxslər onu Ərəbistana aparacağını deyirlər. Onlar bununla bağlı "Interpol"un qərarının olduğunu deyirlər. Qa-

şıqçı isə onlara cavab olaraq bu iddianın yalan olduğunu, ona qarşı hər hansı iddia və qərar olmadığını deyir, həmçinin konsulluq binasından kənarda onu gözləyənlərin olduğunu deyir. Bu zaman Mutrib Qasıqçının oğluna mesaj göndərməsini istəyir. O isə imtina edərək qaçırılması barədə məlumat verə bilməyəcəyini deyir. Bundan sonra otaqda olan biri ona bir neçə dəfə "qısa danış" deyə qışqırır. Bir neçə dəqiqə davam edən dialoqdan sonra otaqda olanlardan biri Qasıqçıya "sənə uyşdurucu verib balyıdacağım" deyir.

Hesabatda qeyd olunur ki, bu sözdən sonra otaqda davalaş baş verir və ardınca Qasıqçı öldürülür. Qasıqçının nişanlısı Hatice Cengiz isə bildirib ki, Vaşinqton Qasıqçının qatillərini ədalət mühakiməsi qarşısına

çıxarmaq üçün əlindən gələni etməyib. Cengiz Vaşinqtonun Ər-Riyadla güclü əlaqələrinin olmasını baxmayaraq, həqiqətin ortaya çıxarılması, cavabdeh şəxslərin cəzalandırılması istiqamətində əlaqələri və gücündən istifadə etmədiyini deyir. Qasıqçının nişanlısı deyib ki, Səudiyyə Ərəbistanında zülm davam edir. Yaxın zamanda daha 3 səudiyyəli din aliminin edam ediləcəyini xatırladan Hatice Cengiz bu insanların qorunması üçün hansısa işlərin görülməsinə, ancaq prezident Trampın üzünü başqa istiqamətə çevirdiyini deyib.

BMT komissiyasının yaydığı açıqlamada qeyd olunub ki, Qasıqçı cinayəti "genişmiqyaslı korodinasiya, ciddi insan və maliyyə qaynaqlarının cəlb edildiyi bir plan" olub. Eyni zamanda bu

plan yüksək səviyyəli dövlət rəsmiləri tərəfindən planlaşdırılıb, yoxlanıb və təsdiqlənib. 101 səhifəlik hesabatda Səudiyyə Ərəbistanı hakimiyyəti jurnalist Camal Qasıqçını qəsdən və məqsədli şəkildə qətlə yetirməkdə ittiham olunur. Eyni zamanda məruzədə Səudiyyə Ərəbistanı vəliəhdi Məhəmməd bin Salman da daxil olmaqla bir sıra yüksək rütbəli hökumət rəsmilərinin istintaqa cəlb olunması üçün etibarlı dəlillərin olduğu əksini tapır. Qasıqçı cinayətinə görə vəliəhdin və onun xaricdəki şəxsi əmlaklarının da sanksiyaya məruz qoyulması təklif olunur. Həmçinin Səudiyyə Ərəbistanı hökumətinin diplomatik imtiyazdan sui-istifadə və öz ərazisindən kənarda gücdən istifadə qadağasını pozmasına görə Türkiyə dövlətindən üzr istəməli olduğu hesabatda vurğulanır.

Xatırladaq ki, "Vaşinqton Post" qəzetinin yazarı, Səudiyyə Ərəbistan vətəndaşı Camal Qasıqçı ötən il oktyabrın 2-də Səudiyyə Ərəbistanının İstanbulda yerləşən konsulluğuna daxil olub və bir daha çıxmayıb. Qasıqçının Ərəbistanı hakimiyyətinə müxalif olduğu üçün konsulluqda qətlə yetirildiyi iddiaları ortaya atılsa da, rəsmi Ər-Riyad bu məlumatları təkbiz edib. Ancaq daha sonra Türkiyə və ABŞ mediasında Qasıqçının öldürülməsi ilə bağlı sübutlar yer alıb. Bundan sonra oktyabrın 20-də Səudiyyə Ərəbistanı hakimiyyəti İstanbul konsulluğunda Qasıqçının öldürülməsi faktını etiraf edib və buna görə 18 nəfər, aralarında yüksək rütbəli məmurların da olduğu şəxslərin həbs olunduğunu bəyan edib. Saxlanılan şəxslərdən biri də Ərəbistan kəşfiyyat xidmətinin rəis müavini general Əhməd əl-Asiri də olub. Hazırda bu şəxslərin bir qisminin mühakiməsi davam edir.

□ **Kənan RÖVSƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

“Çernobil” faciəsinə həsr olunmuş eyniadlı serialın dünyada doğurduğu səs-küydən sonra bu əraziyə turist axını başlayıb.

Turlar faciənin yaşandığı Ukraynanın Pripyat şəhərinə, ikincisi isə filmin kadra alındığı, “Çernobil” stansiyasının imitasiyası olan “İqnalinsk” Atom Elektrik Stansiyasına təşkil olunur. “İqnalinsk” AES ziyarətçiləri üçün giriş biletlərini almaq elə də asan deyil. Belə ki, qiyməti 100 funt-sterlinq olan giriş bilet 2-3 ay öncədən alınmalıdır.

Azərbaycanda da turizm şirkətləri Çernobila turlar təşkil etməyə başlayıb. Səyahət turunun qiyməti 366 dollardan başlayır.

Bu qiymətə hotelə yerləşmə, ətraflı ziyarət ediləcək yerlərin gündəmi, səyahət sığortası, sənədli filmlərin izlənilməsi, marşrutun xəritəsi, Çernobil qəzalının zonasını ziyarət etdiyiniz üçün xüsusi sertifikat daxildir.

Amma ərazidə radioaktiv şüalanmanın olmasına görə bir çox insanlar səfərdə iştirakı uyğun saymırlar. Lakin azərbaycanlı **fotoqraf Orxan Əzim** 2016-cı ilin fevralında Çernobila səfər edənlərdəndir. Fotoqrafın “Yeni Müsavat”-a bildirdiyinə görə, iyunun 19-dan Bakıda Çernobil sərgisi başlayıb: “Sərgi 7 gün davam edəcək. Sağlamlığımı qaydasında

Çernobila turist kimi gedən azərbaycanlıdan xəbərdarlıq: “Xərçəng tutacaqsız...”

Fotoqraf Orxan Əzim “ölü şəhər”də gördüklərindən bəhs etdi; Bakıdan bu əraziyə turlar 320 dollardan başlayır; ötən il radiasiyaya məruz qalmış şəhərə 60 min turist gedib

dadır. Mən Pripyata Kiyevdən fərdi şəkildə getmişdim. Orada tur şəkildə 1 gün (nəhar daxil) 125 dollar, fərdi isə 450 dollardır. Mən gedəndə turist yoxuydu. Amma ildə 45-50 min gedir. Serialdan sonra axın olub. Çernobilda iki gün qaldım. Orada hostel, restoran var. Bu da işçilər və turistlər üçün nəzərdə tutulub. Yeni şərait yaradılıb. Orada iş gedir. Bəzi qəsəbələrdə qocalar var. Ancaq ən çox zərər çəkən Pripyat şəhəri tam ölüdür. 1986-da orada zaman necə dayanıbsa, elə də durub. Məktəbi, xəstəxanası, binaları toxunulmaz saxlanıb. Orada gəzərkən hər hansı əşyanı götürmək olmaz. Əgər əlindən han-

sisə əşyanı düşürsə onu da götürmək məsləhət deyil. Çünki hər şey radiasiyalıdır”.

O.Əzimin sözlərinə görə, nə gedəndə, nə qayıdanda bədənində radiasiyanı yoxladığı: “Amma saç tökülməsi olub, müəyyən allergik hallar var. Mənə elə gəlir ki, Çernobildən sonra olub. Lakin hamı bir dəfə də olsa Çernobila getməlidir. Sadəcə, psixoloji olaraq özünü hazırlamalısınız. Əgər hesab edirsiniz, xərçəng xəstəliyinə tutulacaqsız, onda getməyin. Bir növ psixoloji məsələdir”.

Onu da bildirdi ki, “Baku Holiday Travel” turizm firmasının rəsmi saytında məlumat verilib ki, Çernobila həyəcan dolu səyahətə dəvətliniz: “Tarixin

ən dəhşətli qəzası olan Çernobil Atom Elektrik Stansiyasında baş verən partlayışın fəsadlarının şahidi ola bilərsiniz. Radiasiyaya məruz qalmış şəhər 33 ildən sonra turistləri heyran edir. Bitkilərlə əhatə olunmuş atılmış maşınlar, içərisində ancaq küləş hərlənən mənzillərlə filmlərdəki ruhlar şəhərini xatırladır. Bir çox Hollivud filmlərinin, o cümlədən məşhur “Transformerlər” filminin bir neçə səhnəsi Çernobilda çəkilib”.

Şirkət elan edib ki, turun qiyməti 320 dollardır: “Çernobil ərazisi o qədər böyükdür ki, gəzmək üçün 1 gün azlıq edir. Sizə 2 günlük səyahəti 320 dollardan başlayan qiymətlərlə təklif edirik”.

Ukrayna təxminən 10 il bundan qabaq ərazini təhlükəsiz elan edərək turist ziyarətinə açıq elan etmişdi. Bura gələn turistlərin özbaşına gəzmələrinə icazə verilmir.

Turlar müxtəlif nəzarət altında reallaşır. Bundan başqa, turistlərin bölgədəki tikinti qalıqlarına, bitkilərə toxunmağına, bölgədə hər hansı əşyanı çıxarmağına icazə verilmir.

Qeyd edək ki, Ukrayna SSR-in şimalındakı Pripyat şəhəri yaxınlığında Çernobil Atom Elektrik Stansiyasının 4 sayılı nüvə reaktorunda 1986-cı il 26 aprel tarixində fəlakətli bir nüvə qəzası baş verib. Qəza, eyni bir RBMK reaktor tipində, az hazırlanmış işçilərlə uyğun olmayan

bir şəkildə yoxlanan sınaq zamanı yaranıb. Yanğın 4 may 1986-cı il tarixində söndürülənə qədər 9 gün müddətində davam edib.

Yanğından atmosfərə buraxılan parçalanma məhsulları SSRİ-nin və Qərbi Avropanın bəzi bölgələrinə çöküb. Yanğın zamanı buraxılan təxmini radioaktiv inventar ilk dağıdıcı partlayışda buraxılan havadakı parçalanma məhsullarının böyüklüyü ilə təxminən eyni idi.

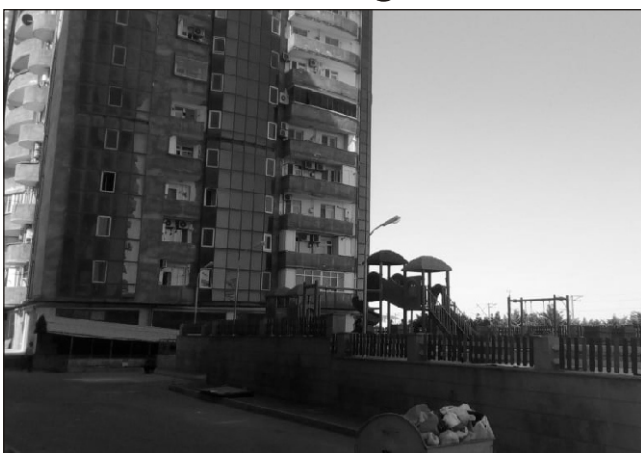
2018-ci ildə Çernobil təxminən 60 min turist ziyarət edib. Ukraynalı turizm şirkətləri bu ilin mayında turist sayının 30 faiz artdığını bildirdilər.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”

Bakıxanovda 8 binanın alkaponları sökülür-sakinlər etiraz edir

Üzlüklər söküldükdən sonra binaların fasadlarının sadə emusiya ilə rənglənməsi sakinlərin ürəyincə deyil

Bakıda “Diqlas” Ticarət Mərkəzinin yanmasından sonra “Uğur-2” yaşayış kompleksinin 8 binasının alkapon üzülükləri söküləcəkdir. Artıq 3 binanın alkaponlarının qoparılması qalıb. Binaların fasad üzülüklerinin sökülməsinə səbəb alkaponların tezalısan maddə olmasıdır.

Doğrudur, alkapon üzülükləri xüsusi yaraşır verirdi, şirkət buna külli miqdarda vəsait xərcləmişdi. Ancaq “Diqlas” yanğını məsələni qətiləşdirdi və söküntü reallaşdı. Əks halda, alkaponlar sökülməyəcəkdi.

İndi sakinləri maraqlandıran binaların fasadlarına nə üzülük vurulacaqdır. Bildirilir ki, 8 binanın fasadına sadə emusiya vurulması nəzərdə tutulub. Sakinlər isə gözleyirdilər ki, başqa üzülük vurulacaq, binaların zahiri gözəlliyi

başqa komplekslərdən fərqlənəcək. Çünki əvvəlki görünüşü barədə həmişə başqaları ağız dolusu danışmışdılar, tərifləyirdilər.

İndi isə sadə emusiya ilə binaların fasadlarının rənglənməsi heç də sakinlərin ürəyincə deyil. Onu da deyək ki, hazırda binaların həyətine giriş məhdudlaşdırılıb, fəhlələr işi davam etdirir, ərazidə qarargah qurulub, yanğınsöndürən

maşın keşik çəkir. Bir neçə il qabaq binaların alkapon üzülüklerinin yığıdırılması barədə tapşırıq olub. Lakin işin ağırlığına görə gündəmdən çıxıb.

“Diqlas” Ticarət Mərkəzinin yanması, ətrafdakı alkapon üzülükli obyektlərin külə dönməsi “Uğur-2” ilə bağlı real addım atmağa vadar edib. Ona görə də 2000-dən çox sakinin yaşadığı 20 mərtəbəli 8 binanın bütün alkaponları sö-

külməlidir.

Bildirilir ki, alkaponlar söküldükən sonra mənzillərin çıxanları (kupça - E.S.) sakinlərə paylanacaq. Hətta iddialar var ki, alkaponların sökülməsi şərt kimi qarşıya qoyulub, yalnız bu halda “kupça”lar şirkətə verilə bilər.

Bu qərar isə sakinlərin ürəyincədir. Onlar deyirlər ki, həm çıxarışların verilməsi prosesi sürətlənəcək, həm də təhlükəsizlik tədbirləri görülür.

Sakinlər bildirirlər ki, bu alkaponlar binalara xüsusi yaraşır versə də, əsas məsələ insanların təhlükəsizliyidir.

2015-ci ilin mayında Binəqədi rayonu, Azadlıq prospekti 200/36 ünvanında yerləşən çoxmərtəbəli yaşayış binasında baş vermiş məşum yanğın hadisəsində böyük itkilərin olması da məhz hündürmərtəbəli binanın tezalısan - poliuretan adlı materialla üzlenməsi ilə əlaqələndirilmişdi.

İstintaqın gəldiyi, sonradan məhkəmə hökmü ilə bərkidilən qənaətə görə, binanın üzülüyü tezalısan kimyəvi birləşmələrdən ibarət olub və yanarkən zəhərli qazlar ayrılıb.

Son illərdə Azərbaycanda yaşayış və ofis binalarının fasadlarına alkapon üzülüklərinin çəkilməsi geniş yayılmışdı. Halbuki bu inşaat materialı həm yanğın, həm də sağlam-

lıq baxımından təhlükəlidir.

Bəzi iddialara görə, alkapon biznesinin arxasında güclü əl və ya əllər olduğundan bu inşaat materialından istifadə geniş yayılmışdı.

Amma alkaponun həm sağlamlığa təhlükə yaratması, həm də yanğına qarşı həssaslığı təhlükələrə yol açır. Bu barədə danışıqlar konkret faktlar da göstərilir. Məsələn, bir neçə il qabaq “Binə” ticarət mərkəzində şüşə-alkapon konstruksiyalardan ibarət paltar satışı mağazası yanıbmışdı.

Ekspertlər də bildirirlər ki, alkapon örtüklər oda qarşı həddən artıq həssasdırlar, qısa müddətdə alışır və alovlanır, yanğını qarşısını almaz məcraya yönəldə bilir. İsti, disəsində böyük itkilərin olması da məhz hündürmərtəbəli binanın tezalısan - poliuretan adlı materialla üzlenməsi ilə əlaqələndirilmişdi. Bu material həm də səs ötürəndir. Qısa bir vaxt keçəndən sonra onun dekorativ xüsusiyyətləri də itir. Mütəxəssislər hesab edirlər ki, onu sənayedə istifadə etmək olar. Lakin inzibati binalarda, yaşayış məntəqələrində, məktəb, bağçaların tikintisində istifadə etmək məsləhət deyil.

□ **Emil SALAMOĞLU**
“Yeni Müsavat”
Fotolar müəllifindir

ABŞ-in Federal Ehtiyat Sistemi (FED) baza faiz dərəcəsinə illik 2,25-2,5% səviyyəsində saxlayıb. Bu barədə qərar FED-in 18-19 iyun tarixlərində keçirilən iclaslarının yekununda qəbul olunub. FED həmçinin ABŞ-in 2019-cu ildə ÜDM artımı üzrə proqnozunu 2,1% səviyyəsində saxlayıb, 2020-ci il proqnozunu isə 1,9 faizdən 2 faizədək artırıb.

Qeyd edək ki, 2018-ci ildə FED faiz dərəcəsinə mart, iyun, sentyabr və dekabr aylarında olmaqla dörd dəfə qaldırılıb. Sonuncu dəfə artım 0,25 faiz bəndi təşkil edib. Qeyd edək ki, FED-in bu qərarı dünya bazarında dolların ucuzlaşmasına səbəb olub.

Dollar-manat münasibətlərinə gəlincə, Azərbaycan manatının məzənnəsi inzibati qaydada tənzimləndiyi üçün hələ ki bu kimi xarici faktorların birbaşa təsiri nəzərə çapmır.

Bəs görəsən, dünya valyuta bazarında baş verən proseslər və Azərbaycanda iqtisadiyyatında baş verənlər qarşısındakı dövrə manatın məzənnəsinə necə təsir edəcək?

“Yeni Müsavat”a açıqlamasında FED-in son qərarına toxunan iqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri bildirdi ki, FED-in toplantısından heç də sürpriz qərar çıxmadı: “FED-in bir çox komissiya üzvləri faizin artırılması yox, 0,25 faiz azaldılması yönündə fikirlər səsləndiriblər. Bu da çox maraqlı gelişmədir. Builki gözləntilərə görə, FED faizi ən azı 1 dəfə artırmalı idi. Ancaq bilinən odur ki, faiz artımı olmayacaq. Faizin azaldılması ilə bağlı sentyabra qədər izləmə olacaq, FED dünyada gedən prosesləri izləyəcək. Ola bilər ki, sentyabrda uçot dərəcəsinə 0,25 faiz azaltsınlar. Səbəb isə odur ki, ABŞ administrasiyası FED üzərində çox böyük basqı qurub və faizlərin azaldılmasını tələb edir. Uçot dərəcəsi azaldılarsa, bu, faizlərin düşməsinə səbəb olar və ABŞ iqtisadiyyatında canlanma yaradır. Bank faizlərinin aşağı düşməsi iş adamlarına əlavə kredit götürməyə və yeni iş yerləri yaratmağa imkan verir”.

Bu addımın dünya iqtisadiyyatına təsirlərinə gəlincə, ekspert bildirdi ki, faiz dərəcələrinin aşağı salınması dollar indeksinin aşağı düşməsinə səbəb olur: “Artıq ötən gündən başlayaraq biz bunu mü-

FED-in dollar qərarı: manatı nə gözləyir?

Natiq Cəfəri: “Dolların ABŞ və dünyaiqtisadiyyatına təsirlərinin böyük olması artıq danılmaz faktır”

şahidə edirik. Dünyada önəmli valyutalar qarşısında dolların ucuzlaşması baş verir. Bu da Amerikaya ona görə lazımdır ki, dollar ucuzlaşdıqca Amerikanın ixracat potensialı artır və ABŞ-da istehsal çoxalır. İstehsalın artması üçün stimül yaranır. Bu həm də dünyada valyuta müharibələrinin yaranmasına səbəb ola bilər. Çünki digər ölkələr də FED-i çox ciddi şəkildə izləyirlər. Amerika iqtisadiyyatı dünyaya yön verən bir iqtisadiyyatdır”.

Azərbaycan manatının məzənnəsinə gəlincə, N. Cəfəri indiki halda dünyada baş verən iqtisadi proseslərin manata birbaşa təsirinə istisna etdi: “Azərbaycan dünyə iqtisadi sistemində özünəməxsusluğu ilə fərqlənir. Bizdə məzənnə gündəlik olaraq onlayn qaydada müəyyənləşmir, inzibati

qaydada açıqlanır. Bunu müəyyənləşdirən platforma belə mövcud deyil. Bir neçə il idi ki, Mərkəzi Bank Azərbaycanda üzən məzənə rejiminin olmadığını boynuna almaq istəmədi. Ancaq artıq ötənlik hesabata üzən məzənə sözü yoxdur. Bunu dolayısı ilə etiraf da hesab etmək olar. Bu baxımdan dünyada dolların məzənnəsinin dəyişməsi Azərbaycana birbaşa təsir etmir, ancaq dolay təsirləri var. Dolların ucuzlaşması Azərbaycanın ticarət tərəfdaşı olan ölkələrin yerli valyutasına təsir göstərir. Bu da dolayısı ilə bizim iqtisadi əlaqələrimizə təsir göstərir. Yeganə pozitiv məqam odur ki, dünyada uzun illərdir ucuz dollar isə dünyanın ən böyük sivil təyyarə istehsalçısı səviyyəsinə çatıb.

“Boeing”in bu günə qədərki ən ciddi rəqibi olan Avropanın “Airbus” şirkəti isə 1970-ci ildə Fransa və Almaniyanın rəhbərliyi ilə yaradılıb. Daha sonra İngiltərə və İspaniyanın da qatılması ilə “Airbus” Avropa Birliyinin sivil aviasiya sahəsində istehsalçı olan böyük bir şirkət səviyyəsinə

çatıb. Son məlumatlara görə isə artıq “Airbus” bir sıra göstəricilər üzrə “Boeing”i qabaqlamaqdadır. Aviasiya şirkətləri tarixində rəqib şirkətin sıxışdırılaraq, müxtəlif təxribatlara əl atma yolu ilə sıradan çıxarılması halları da az olmayıb. Necə ki, daha öncə Konkort hava şirkəti tarixə qovuşdu.

Aviasirkətlər arasında rəqabətdən doğan bu cür hallar müasir dövrdə də təkrarlana bilərmi? **Aviasiya eksperti Ədalət Əliyev mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a danışıq zamanı bildirdi ki, dünyada heç bir şirkət “Boeing”dən öne keçə bilməz:** “Airbus” “Boeing”i heç zaman qabaqlaya bilməz. Dünyada satış statistika-

Neft Fondundan başqa böyük bir oyunçu yoxdur. Bütçənin tən yansı birbaşa Neft Fondundan transferdir. Qalan 50 faizin 15 faizi də neft şirkətlərindən gələn vergilərdir. Yəni bütçənin 65 faizi neftin hesabına şirkətlərdən gələn vergilərdir. Ancaq bu da arzuolunan deyil, çünki hökumət Neft Fondundakı vəsaitləri təhlükəsizlik yastığı olaraq götürür və azalmasını istəmir. Digər tərəfdən, bu vəsaitlərin iqtisadiyyata daxil olması alıcılığın artmasına səbəb olsa da, istehsal genişlənmədiyindən təklif artmayacaq. Bu isə

neftin qiyməti əsasında müəyyənləşdiyini vurğuladı: “Azərbaycanda manatın məzənnəsinin əsas donoru dünya bazarında neftin qiymətidir. Neftin qiyməti yüksək olduğu təqdirdə heç bir xarici amil məzənnənin dəyişməsinə gətirib çıxara bilməz. Həmçinin məzənnənin dəyişib-dəyişməsinə hökumət özü qərar verir. FED-in 2015-ci ildə manat təsiri güclü idi, çünki həmin vaxt dünya bazarında neftin qiyməti aşağı idi. Ancaq indiki halda FED-in uçot dərəcələrini artırmaq manata təsiri yoxdur. FED son olaraq uçot dərəcəsinə dəyişmədi, bu, dünya ba-

zarında dolların ucuzlaşmasına səbəb oldu. Gələcəkdə də FED-in uçot dərəcəsinə aşağı salacağı ilə bağlı proqnozlar var və bu o deməkdir ki, dollar daha da ucuzlaşacaq. Bu mənada manatın bahalaşmasına təsir edə bilər. Azərbaycanda manat üzən məzənnədə deyil, hökumət manatın nə bahalaşmasına, nə də ucuzlaşmasına imkan vermir. 2017-ci ildə manatın ucuzlaşması ehtimalı olsa da, Mərkəzi Bank neftin bahalaşması hesabına onu qorudu, 2018-ci ildə isə manatın bahalaşması ehtimalı var idi. AMB yenə də buna imkan vermədi. İndiki halda da manatın məzənnəsinin dəyişməsinə AMB maraqlı deyil. İki ilə yaxındır ki, manat sabit məzənnədədir. Payıza kimi manatın məzənnəsində heç bir dəyişiklik olmayacaq. Dünya bazarında neftin qiyməti ilə bağlı bir dəyişiklik olmasa, manatın məzənnəsi ilin sonuna kimi sabit qalacaq”.

İqtisadçı ekspert Samir Əliyev də “Yeni Müsavat”a açıqlamasında manatın məzənnəsinin

□ Nərgiz LİFTİYEVA, “Yeni Müsavat”

“Boeing” itirdiyi alıcılarını geri qaytara biləcəkmi - təxribat iddiası...

Ədalət Əliyev: “Dünyada satış statistikasına nəzər salsaq, hər 10 “Boeing”ə 1 ədəd “Airbus” düşür”

Xəbər verdiyimiz kimi, “Boeing” aviakonserni bu il Fransanın Paris şəhərində hər il keçirilən Beynəlxalq aviakosmik salonunun ilk günündə sərnəşin təyyarələri üçün heç bir sifariş ala bilməyib.

Xatırladaq ki, 2018-ci il oktyabrın 29-da İndoneziyanın “Lion Air” şirkətinə məxsus “Boeing 737 MAX 8” təyyarəsi İndoneziya səmalarında partlayıb və nəticədə 189 sərnəşin həlak olub. 2019-cu il martın 10-da isə Efiopiyaaya aid “Ethiopian Airlines” şirkətinin eyni modeldə olan təyyarəsi qəzaya uğrayıb və 159 insan həyatını itirib. Şirkət rəhbərliyi “737 MAX”-ların göyertələrində MCAS (avtomatik idarəetmə sistemi) sistemində nasazlıq olduğunu etiraf etməyə məcbur olub.

Bu səbəbdən də bir çox ölkə-

lər, o cümlədən ABŞ, Rusiya və Avropa Birliyi təhlükəsizliyi əsas götürərək, bəhs olunan modellərin istismarından imtina ediblər.

ABŞ mətbuatı “Boeing”in may ayı ərzində 71 ədəd “737 Max 8” tipli təyyarənin sifarişinin ləğv edildiyini yazıb. Qeyd edək ki, 2018-ci ilin 29 oktyabr tarixində Lion hava yollarına aid “Boeing” 737 Max 8” modelli təyyarənin qəzaya uğraması ilə 189 nəfər həyatını itirmişdi.

Qeyd edək ki, 1916-cı ildə William E. “Boeing” tərəfindən yaradılan “Boeing” şirkəti iki dünya müharibəsi arasındakı dövrdə xü-

susilə hərbi sahədə istehsal həyata keçirirdi. O dövrün ən böyük bombardmançı təyyarələrinin istehsalçısı olduğu üçün “Boeing” Amerika müdafiə sənayesində bu gün də önəmli yer tutur. Xüsusilə də 1980-ci illərdə sivil aviasiyaya inkişafı ilə birlikdə bu sahədə yatırımlar edildi. Hazırda isə dünyanın ən böyük sivil təyyarə istehsalçısı səviyyəsinə çatıb.

“Boeing”in bu günə qədərki ən ciddi rəqibi olan Avropanın “Airbus” şirkəti isə 1970-ci ildə Fransa və Almaniyanın rəhbərliyi ilə yaradılıb. Daha sonra İngiltərə və İspaniyanın da qatılması ilə “Airbus” Avropa Birliyinin sivil aviasiya sahəsində istehsalçı olan böyük bir şirkət səviyyəsinə

çatıb. Son məlumatlara görə isə artıq “Airbus” bir sıra göstəricilər üzrə “Boeing”i qabaqlamaqdadır. Aviasiya şirkətləri tarixində rəqib şirkətin sıxışdırılaraq, müxtəlif təxribatlara əl atma yolu ilə sıradan çıxarılması halları da az olmayıb. Necə ki, daha öncə Konkort hava şirkəti tarixə qovuşdu.

Aviasirkətlər arasında rəqabətdən doğan bu cür hallar müasir dövrdə də təkrarlana bilərmi?

Aviasiya eksperti Ədalət Əliyev mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a danışıq zamanı bildirdi ki, dünyada heç bir şirkət “Boeing”dən öne keçə bilməz: “Airbus” “Boeing”i heç zaman qabaqlaya bilməz. Dünyada satış statistika-

sına nəzər salsaq, hər 10 “Boeing”ə 1 ədəd “Airbus” düşür. “Boeing” texnologiya sahəsində çox irəli gedən bir şirkətdir. Ola bilər ki, onlar yeni təyyarələr istehsal etməklə bu böhranı geridə qoysunlar. Əgər “Boeing”in istehsal etdiyi təyyarələrdə hər hansı problem çıxarsa belə onun həlli üçün iş aparıla bilər. Kiminsə bu məsələyə qarışması isə problem yarada bilər. Ancaq bunlar qaçılmazdır. Beynəlxalq şirkətlər bəzən belə yollara əl atırlar”.

Ekspert vurğuladı ki, o, “Boeing” təyyarələrinə hər zaman üstünlük verir: “Onların göstəriciləri “Airbus” təyyarələrindən qat-qat üstündür. Qəza hadisələri aviasiyada hər zaman olub. Mən hesab edirəm ki, bu şirkət yenə

də alıcılarını geri qazanacaq. Çünki hazırda “Boeing”in istehsal etdiyi təyyarə növləri qədər “Airbus” təyyarə istehsal etmir. Ona görə də onlar istehsalı müasirləşdirirlər. Son qəzalarla gəlincə, onların səbəbləri hələ aydınlaşdırılmayıb. Yalnız araşdırılıb açıqlandıqdan sonra bu haqda fikir söyləmək mümkündür. Elə bir məlumat yoxdur ki, bu qəzalar “Boeing” təyyarələrindəki hansısa konstruktiv yanlışlıqdan irəli gəlib. Əgər səbəblər aydınlaşdırılıbsaydı, demək olardı. Ola bilər ki, təxribata əl atılıb. Aviasiya sahəsində istehsalçılar bu cür yollara əl atırlar”.

□ Nərgiz LİFTİYEVA, “Yeni Müsavat”

Cümə söhbətləri

Bismilləhir-Rahmənir-Rahim! Mübarək dinimizin nəzərində ən önəmli mövzulardan biri - əxlaqdır. O qədər önəmli bir mövzudur ki, Həzrət Rəsulallah (s) öz bəşətini izah edərkən ali əxlaqları tamamlamaq üçün göndərdiyini bəyan edir. Belə ki, əziz Rəsulallah (s) buyurur: "Mən məkarim əxlaq və onu gözəlləşdirmək üçün məbus olmuşam".

Bu bəhsimizdə məkarimul-əxlaq - ali əxlaq və əxlaqın prinsiplərini əhatə edən mövzulara toxunmaq istərdik.

Məkarimul-əxlaq prinsiplərini özündə cəmləyən ayə

Mübarək Qurani-Kərimdə məkarimul-əxlaqın bütün prinsiplərini özündə cəmləyən ayə, müfəssirlərin nəzərinə görə, "Əraf" surəsinin 199-cu ayəsidir. Bu ayədə sadə, yığcam şəkildə ali əxlaqı dəyərlər bəyan olunub. Ayədə buyurulur: "Əfv və güzəşt yolunu tut, yaxşı işlər görməyi əmr et və nadanlardan üz döndər".

Ayənin təfsiri nöqtələrinə diqqət edəndə, görəyik ki, "əfv" sözünün özünün, eləcə də cahillərdən, nadanlardan üz döndərmənin özünün geniş mənalara, geniş təfsiri izahlara ehtiyacı var. Amma ümumi anlamda orta xətti tutmağa, güzəşt etməyə işarə edilir. Xəta edənləri, yanlış edənləri - onlar üzr istəyərkən - bağışlamaqdan söhbət gedir.

Təbii ki, burada söhbət şəxsi əxlaqı münasibətlərdən gedir. Bu məsələni ictimai əxlaq mövzularına aid etmək yanlış olar. İctimai əxlaqın standartları, mövzuları tamamilə fərqlidir. Burada vurğu insanları bir-biriləri ilə gündəlik olan münasibətlərinə edilir. Adətən bizim məsələlərimiz elə bu müstəvidə, adi, məişət məsələlərində olur. Çox nadir hallarda həyatımız, qərar verməyimiz ictimai durumla bağlı olur.

Dinimiz ictimai məsələlərdə nə qədər dəqiq, qəti və prinsiplial olmağa çağırırsa, bir o qədər də fərdi əxlaq mövzularında bağışlamaq, keçmək, güzəşt etmək üçün bəhanə axtarmağa çağırır. Bu ayənin mahiyyəti də məhz fərdi əxlaq aid olan hissələrə aiddir.

Əxlaqı davranışın üç ana sütunu

Həzrət İmam Sadiq (ə) bu ayəni, məkarimul-əxlaqla bağlı ən tutumlu və əhatəli ayələrdən hesab edir. Mübarək ayə çox sa-

Ustün əxlaqların dominantlığı nə ilə şərtlənir?

Hacı İlqar İBRAHİMOĞLU, ibrahimoglu@gmail.com
İlahiyyatçı-filosof, iğrışəhər Cümə məscidinin imam-camaatı

masın. Gərək əfv etmə və güzəştli davranma həyatın ana prinsipi olsun. Söhbət bir ailəçi, dostlararası, qonşular, qohumlararası münasibətlərdən gedir. Təəssüflər olsun ki, biz şəxsi əxlaq mövzularında çox vaxt güzəştli, ictimai əxlaq müstəvisində isə güzəştliyə.

Misal üçün, bir nəfər bir kəndə su çəkməli idi, həmin kəs suyu çəkməyib, başqa bir yere xərcləyib. Dinimiz burada güzəştli olmağı əmr etmir. Dinimizin çağırışı əksinə - burada öz haqqını tələb etməkdir. Burada ümumən zərbə vurulduğu üçün, cəmin mənafeyinə zərbə vurulduğu üçün həmin kəs bütün cəmin məsələsinə yoluna qoymalıdır, xətasını aradan qaldırmalıdır, sonra da toplumdan üzrxahlıq etməli və Allahdan bağışlanma istəməlidir.

Amma bir də var ki, iki yoldaş arasında nə isə xırda anlaşmazlıq olub, dinimiz burada güzəştli olmağa çağırır.

Biz bəzən tam əksinə, bu mövzularda ısrarlı oluruq, ilişib qalırıq, birinci halda isə rahat üstündən keçirik.

Yaxşıliqlara dəvət - Allah Elçisini (s) nümunə bilənlərin əsas keyfiyyətidir

Ayədən çıxan digər təfsiri çalar budur ki, ayədən görüldüyü kimi, yaxşı işlərə dəvət - Allah elçilərinin (ə) vəzifələrindəndir. Yaxşı işlərə dəvət dedikdə, ağılı nəzərində gözəl, yaxşı tanınan hər şey nəzərdə tutulur.

Hər hansı bir iş ki, ağılı, iman, din, inanc onu bəyənir - o, yaxşı iş kimi nəzərdə tutulur. Ayədə həm Allah Elçisi (ə), həm də bütün bəşəriyyət bu cür tanınan işlərə dəvət etməyə çağırılır.

Mübarək hədislərə nəzər salaq. İmam Həsən Müctəbə (ə) buyurur: "İnsanlar dörd dəstədir: 1. O dəstə ki, əxlaqları var-

dır, ancaq dünyadan (bəhrələri) yoxdur.

2. O dəstə ki, dünyadan bəhrələri vardır, ancaq əxlaqları yoxdur.

3. O dəstə ki, nə (dünyadan) bəhrələri vardır, nə də əxlaqları. Onlar - ən pis insanlardır.

4. O dəstə ki, həm əxlaqları vardır və həm də dünyadan bəhrənirlər - onlar ən yaxşı insanlardır".

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: "Qiyamət günü sizlərin mənə ən yaxın olanı - doğru danışan, əmanətdar olan, əhdinə vəfa edən, xoş əxlaq olan və insanlara ən yaxın olanıdır".

İmam Səccad (ə) buyurur: "Dörd sifət vardır ki, hər kimdə olarsa, imanı kamil və günahları bağışlanmış olar. Allahla elə halda görüşür ki, ondan razı olar: 1. İlahi təqva.

2. Düz danışmaq və insanla-

kontekstindən, ruhundan çıxış edərək dəyə bilərək ki, burada kinayə - birinci anlamdadır, yəni cahilləri, nadanları yola verməyə, etdiklərini görməməzliyə vurmağa çağırılır.

Məkarimul-əxlaqı yiyələnmək - din təbliğçisinin əsas vəzifəsidir

Dördüncü təfsiri nöqtə budur ki, əfv və güzəşt etmək, xətalardan keçmək, yaxşıliqlara dəvət etmək, nadanlara baş qoşmamaq - müsəlmanın, möminin, din təbliğçisinin əsas vəzifələrindəndir.

İnsanlar xəta ediblərə keç, yaxşı işlərə dəvət et, cahil və nadanlarla davranışda isə baş qoşma, görməməzliyə vur. Bunlar hamısı ali əxlaqlardandır və din təbliğ edən insanda olması - gərəken ən mühüm xüsusiyyətlərdəndir.

dir (s), amma Peyğəmbər (s) bizim hamımız üçün bir nümunədir. Buna görə də, Peyğəmbəri (s) özü üçün nümunə bilən hər kəs üçün bu məsələlər - ən üstün əxlaqlardandır.

Bir tərəfdən - həyatımızın ana xətti güzəştli və əfvli olmalıdır.

Digər tərəfdən - özümüz yaxşıliqları yaşamaqlıq və eyni zamanda yaxşıliqlara çağırış etməliyik.

Üçüncü tərəfdən isə cahillərə, nadanlara baş qoşmamalıyıq, onların etdiklərini görməməzliyə vurmağı, səbri davranmağı bacarmalıyıq. Əgər bunları həyatımızda, şəxsi münasibətlərimizdə, fərdi ünsiyyətlərimizdə, təbliğimizdə yaşada bilsək - ən üstün əxlaqı yiyələnməmiş olacağıq.

Təbrikk üçün əxlaqı nadan bəzi mübarək hədislərə nəzər salaq.

İmam Əli (ə) buyurur: "Üç

Ayədə gələn cahillər və nadanların mistaqlarına bütpe-rəstlər də, müşriklər də aiddir. Zamanımızda hər kəs ki, Haqqı qəbul etmir - onlar da cahil və nadanlar hesabındadır.

Həzrət İmam Sadiqin (ə) buyuruşlarından belə başa düşülür ki, bu ayədə əfv - orta həddi tutmağa işarədir. Yəni, ayədə "əfv və güzəştli ol" dedikdə, orta həddi tutmağa çağırış edilir.

Əfv və güzəşt nədir?

Həzrət İmam Həsən Müctəbadan (ə) rəvayət olunur ki, Həzrət Rəsulallah (s) cənab Cəbrayıldan (ə) soruşur ki, əfv nədir? Allah Elçisinə (s) əfv etmək və güzəştli olmaq buyurularkən, o Həzrət (s) Allahın mələyindən (ə) əfvni nə olduğunu soruşur. Cənab Cəbrayıl (ə) cavabında buyurur: "Əfv odur ki, o kəsle ki, sənəndən qırıb - dostluq bağını qurasan. O kəsə ki, səni məhrum edib - hədiyyə edəsən. O kəsə ki, səni incidib - keçəsən".

Əgər bir nəfər sənənlə dostluq əlaqələrini kəsib, dinimizin çağırışı budur ki, sən onunla həmin əlaqəni qurmağa can atmalısın. Əgər biri sənə əvvəlki xoş münasibəti bəsləmiş, ona hədiyyə edib könlünü almalsın. O kəs ki, səni incidib, onun üzün keçməlisən. Buna dinimizin nəzərində əfv və güzəşt deyilir və bu, ən üstün əxlaqlardan hesab olunur.

Deməli, əfvni bir orta hədd anlamı var, bir üzr qəbul etmək və bağışlamaq anlamı var, bir işləri asan tutma, qəliz olmama anlamı var. Əfv etmək budur ki, insan qəliz insan olmur, onunla münasibət qurmaq, saxlamaq çətin olmur, o, işləri asan tutur.

Ayədə həm də əfv və güzəştli yolu tutmağa çağırış o mənadadır ki, özünün əfv və güzəşt tutumunu nəzərdən keçir. Yerində əfv et, yerində güzəşt et, bu işdə də həddi aşma.

İncimizin çağırışı budur ki, yaxşı olmaq, yaxşı işlər görmək kifayət deyil. İnsan yaxşı olacaq və yaxşıya da dəvət edəcək. Yaxşıliqlara dəvət etmək də ən üstün əxlaq olaraq bəyan edilir və dinimizin ən zəruri mövzularındandır.

Ayənin ünvanı - Həzrət Peyğəmbəri (s) nümunə bilən hər bir kəsdir

Ayənin ünvanı hər bir müsəlmana, hər bir möminə aiddir. Düzdür, ayədə buyurulan xüsusi ünvan - əziz İslam Peyğəmbəri-

şey məhəbbətə səbəb olar: gözəl əxlaq, yaxşı yoldaşlıq və təvazökarlıq".

İmam Sadiq (ə) buyurur: "İnsanın imanı kamil olmaz, məgər o halda ki, dörd sifətə malik olar:

1. Əxlaqı gözəl olsun.
2. Nəfsini xar etsin.
3. Sözlərinə nəzarət edə bilsin.
4. Sərvətinin artığını (zəkət) ödəsin".

Növbəti hədisdə xoş əxlaqlı olmağın dəqiq formulu təqdim edilir.

Belə ki, İmam Səccad (ə) Peyğəmbərdən (s) nəql edir ki, sonuncu xütbəsində buyurmuşdur: "Xoş olsun o kəsin halına ki, xoş əxlaqlı və pak təbiətli olsun. Batinini islah edər, zahiri və rəftarını gözəl edər. Malının artığını başqalarına bağışlayar, sözünün artdığını saxlayar. İnsanlarla rəftarda insafı malik olar".

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: "Qiyamət günü bəndənin əməli tərzisinə qoyulan ilk şey - onun gözəl əxlaqlıdır".

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: "Sizlərin ən üstünü - əxlaq cəhətdən ən yaxşılarınızdır. Onlar ki, özlərini xidmətə hazır edirlər və başqaları ilə ülfət və məhəbbətlə yaşayırlar".

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: "Məkarim əxlaqı ibarətdir:

1. Sənə zülm edənə bağışlamaq.
2. Sənənlə əlaqəsini kəsənə rabitə qurmaq.
3. Səni məhrum edənə bağışlamaq.
4. Öz ziyanına olsa belə, haqqı demək".

İmam Əli (ə) buyurur: "Məkarim əxlaqda sabit olun ki, o, başıuca olmağın mənbəyidir.

Pis əxlaqdan çəkinin ki, o, şərəfli insanları alçaltdır və böyüklüyünü aradan aparar".

Həzrət Peyğəmbər (s) buyurur: "Hüsnü əxlaq odur ki, əgər müvəffəq olsan - razı olasan, əgər olmasan - əsəbiləşməyəsən".

Allahım, bizlərə fərdi müstəvidə əfv və güzəştli davranışı, yaxşıliqları yaşayın və yaxşıliqlara dəvət etməni, cahillərlə münasibətdə doğru davranışı nəsib et!

Allahım, bizlərə ali əxlaqı dəyərlərə yiyələnməni nəsib et! Allahım, aqibətlərimizi xeyirli et! Amin!

MÜSAVAT

Son səhifə

N 131 (7301) 21 iyun 2019

Bunları bilirdinizmi?

*Bir insan həyatı boyunca iki ilini telefonla danışaraq keçirir.

* Monakonun milli orkestri ordusundan daha geniş bir heyətə malikdir.

* Kanada, Qırmızıdərilil dilində "böyük kənd" mənasını verməkdədir.

* Hindistandakı illik doğum sayı Avstraliyanın cəmi əhalisindən çoxdur.

* Eskimo dilində qar yağıntılarının fərqlərini təsvir etmək üçün istifadə edilən iyirmidən çox söz vardır.

* Dünyadakı ilk telefon rəhbərində yalnız əlli ad yer almışdı. 1878-ci ilin fevral ayında Connecticut New Havendə nümayiş olunmuşdu.

* Qiymətli daşların çoxu bir neçə elementdən əmələ gəlir, yalnız brilyant tamamilə karbondan meydana gəlir.

* Ayı hər zaman şimala baxar.

* Telefonu icad edən Aleksandr Graham Bell arvadı və anasıyla heç bir zaman telefonda danışa bilmədi. Çünki ikisi də doğuşdan kar idi.

* Amerikan hava yolları uçuşlarda yolçulara təqdim etdiyi naharlarda hər nimçədən bir zeytunu qaldıraraq 1987-ci ildə 40 min dollar qazanc əldə edib.

* 18 fevral 1979-cu ildə səhra çölünə qar yağmışdı.

* Açıq bir gecədə, çılpaq gözlə iki min ayrı ulduzu görmək mümkündür.

* Ağcaqanadların 9 ürəyi vardır. Gözlərində isə 8000 lupa var və saniyədə 100 görüntü qəbul edə bilər!

* Yediğiniz hər banan sizə 80 dəqiqə extra enerji bəxş edir.

* Dəvəquşları su axtardıqları üçün başlarını quma basdırırlar.

Bir paslı silah 162 min 500 avroya satıldı

Hollandiyalı məşhur rəssam Vinsent Van Qoqun özünü öldürdüyü düşünülmən silah 162 min 500 avroya satılıb. Fransanın paytaxtı Parisdəki Drouot Muzey Evinde hollandiyalı rəssam Vinsent Van Qoqun özünü öldürdüyü düşünülmən silah auksionla satışa təqdim olunub. Paslanmış və istifadəsiz durumda olan silah adı açıqlanmayan və özəl bir kolleksiyacı tərəfindən satın alınıb. 7 mm-lik bir cib pistolu olan silah 1960-cı illərdə Van Qoqun özünü öldürdüyü fransız qəsəbəsi Auvers-sur-Oise yaxınlığındakı bir tarlada tapılmışdı. Sənət tarixinin önəmli silahı Van Qoq muzeyində nümayiş etdirilmişdi.

Van Qoqun silahı naməlum bur şəxsdən borc aldığı və bu silahla intihar etdiyi qeyd edilir. Digər bir ölüm ssenarisi isə iki uşağın silahla oynayarkən qəza nəticəsində atəş açmasıyla Van Qoqun yaralandığı və daha sonra da öldüyü ilə bağlıdır. Vinsent Van Qoq 29 iyul 1890-cı ildə dünyasını dəyişib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Son illərdə 8 milyard ton buzlaq əriyib, sel fəlakəti gözlənilir

Kosmos görüntülərini müqayisə edən elm adamları son 40 il ərzində Himalay dağında buzların ərimə sürətinin iki dəfə artdığı qənaətinə gəliblər. Araşdırmaya görə, 2000-ci ildən bəri buzlaqların hündürlüyü ildə orta hesabla 0.5 millimetr azalır. BBC-yə açıqlama verən Kolumbiya Universitetinin nümayəndəsi Coşua Maurer "Himalay buzlarının dəyişikliyinə indiyə qədərki ən açıq şəkilə bu layihə ilə görürük" deyib.

Araşdırma "Science Advances" adlı jurnalda yayımlanıb. Kolumbiya Universitetinin heyəti Himalaylardakı 2 min kilometrə yayılan 650 buzluğa araşdırıb. Araşdırmaçılar 1975-2000-ci illər arasında hər il orta hesabla 4 milyard ton buzun əridiyini ortaya çıxarıb. Ancaq bu tarixdən sonra buzlaqlar haradasa iki dəfə sürətlə əriyir. Araşdırmaya görə, 2000-2016-cı illər arasında hər il orta hesabla 8 milyard ton buzlaq əriyib. Alimlər bu durumun nəticələrinin böyük olacağını deyir. Qısa müddətdə buzlaqların əriməsi sel basqınlarına yol açabilir.

Uzun müddətdə isə buzlaq sularına bağlı olaraq yaşayan bölgədəki milyonlarla insan quraqlıq illərində böyük çətinliklərlə qarşılaşa bilərlər.

3 metrlik kobra ilanını ilə evlənib

Asiyalı bir adam 5 il öncə itirdiyi sevgilisinə oxşadığı 3 metr uzunluğundakı kobra ilanını ilə demək olar ki, sevgi yaşayır. Hər gününü və hər saatını ilanla birlikdə keçirən adamın həyat tərzini isə onu görənləri şok edir.

Şərqi Asiyada kimliyi bilinməyən bir adam ölən sevgilisinin ruhunu daşdığına inandığı üçün bu ilan sevir.

"Mirror" qəzetinin xəbərinə görə, asiyalı adam həyat yoldaşı olaraq qəbul etdiyi ilanın beş il öncə itirdiyi sevgilisinə inanılmaz dərəcədə oxşadığını iddia edib. O, kobra ilanını bir an belə olsun yanından ayırmır. Bütün günü bərabər keçirən cütlük bir yerdə televizora baxır, göl kənarında piknik-

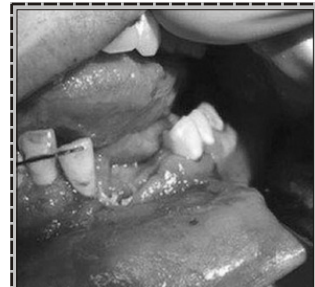
lər keçirir, kart oyunları oynayı, idman salonuna gedir və bərabər yatırlar. Reenkarnasiyaya inandığını de-

yən buddist adam ölən insanların heyvan bədənində yenidən həyata gəldiyinə inanır.

10 ildir çiy ət yeyir

Amerikanın Kentaki ştatında yaşayan 35 yaşlı Derek Nance təxminən 10 ildir ki, çiy ətlə qidalanır və hətta çürümüş ətləri də iştahla yeyir. Dörd uşaq atası Derek Nance sağlam olduğu düşünüldüyü çiy ət yemə vərdişini uşaqlarına da qazandırıb. İri və xırda buynuzlu heyvanların çiyərindən dalağına qədər bir çox bölgəsinə aid ətləri çiy olaraq yeyən Derek Nance eyni zamanda çiy ətlərdən soyuq növ kokteyllər də hazırlayır. Derek Nance qəribə vərdişlərinin əksinə olaraq, həyat yoldaşı Coanne Prosser özünü ət yeməyindən tamamilə imtina edən qatı vegetarian olaraq təqdim edir. Təzə heyvan əti yediyi, hər an qandadı aldığını və bunun son dərəcə ləzzətli olduğunu deyən Derek Nance çiy ətin planetdə hər yırtıcının təbii qidalanma mənbəyi olduğuna inanır. Derek Nance hər ay sistemli olaraq heyvan fermalarına baş çəkir və təzə ət almaq üçün buradakı heyvanlara nəzarət edir. 80 kilo qoyun ətinə təxminən 1 ay boyunca yeyən Derek Nance heyvanların başından dırnağına qədər hər hissəsindən istifadə edir. Mütəxəssislər isə bu tip qidalanmanı qətiyyətlə rədd edirlər.

Siqaret ağzında partladı

Amerikanın Nevada ştatında bir yeni-yetmənin ağzında elektron siqaret partlayıb. 17 yaşlı Ostin Adams siqareti atmağa çalışırdı. Onun anası Kaylani Berton siqareti atması üçün oğluna elektron siqaret alıb. O hesab edib ki, bununla oğlunun nikotindən asılılığının qarşısını ala biləcək. Gənc oğlan ilk dəfə elektron siqaretdən istifadə edəndə, sonuncu onun ağzında partlayıb. "Ostin ağzını əli ilə qapadaraq otağa girdi. O, şokda idi və danışa bilmirdi" - bunu da anası deyib.

Berton dərhal oğlunu xəstəxanaya aparıb. Orada ona təcili yardım təqdim ediblər. Adams yarıq yaraları alıb, eyni zamanda bir neçə dişini də itirib. Hazırda onun sağlamlığına hər hansı təhlükə yaranmayıb. Amma insidentdən sonra o, həmişəlik siqaretdən imtina edib.

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYYAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Nazim SABIROĞLU

Lisenzia N: B 114
SAYI: 3.070